

Αριθμ. Απόφ. 334/24-05-2016

στα όργανα 30.3.2016

να δημοσιευθεί

24.5.2016.

ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΟ

Στην κρίση του Δικαστηρίου υπόκεινται η από 4-8-2015 με γενικό αριθμό κατάθεσης 78671/2015 και με αριθμό κατάθεσης δικογράφου 828/2015 αγωγή, καθώς και οι ασκηθείσες στο ακροατήριο με τις από 9-12-2015, 3-12-2015, 14-11-2015, 25-12-2015 και 3-12-2015 προτάσεις πρόσθετες παρεμβάσεις υπέρ των εναγόντων, οι οποίες πρέπει να συνεκδικασθούν λόγω της μεταξύ τους συνάφειας (άρθρο 31 παρ. 1, 741, 752 § 2 ΚΠολΔ) και της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 246 ΚΠολΔ.

(I) Το άρθρο 10 § 15 ν. 2251/1994, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 παρ. 15 του ν. 3587/2007, προβλέπει τη λεγόμενη «συλλογική εν ευρεία έννοια – lato sensu – αγωγή», με την οποία οι καταναλωτικές ενώσεις νομιμοποιούνται να ζητούν στο όνομά τους την παροχή ένδικης προστασίας για την ικανοποίηση ατομικών δικαιωμάτων ή αξιώσεων των μελών τους έναντι συγκεκριμένων προμηθευτών ή παραγωγών (εδ. α' και β'). Διαφορετική δομή, ωστόσο, εμφανίζει η «εν στενή έννοια - stricto sensu – αγωγή», που ρυθμίζεται στο άρθρο 10 παρ. 16 περ. α' κατά το πρότυπο της σωματειακής αγωγής του γερμανικού και του γαλλικού δικαστηρίου. Με την εν λόγω αγωγή, η ένωση καταναλωτών δικαιούται να ζητεί «...την παράλειψη της παράνομης συμπεριφοράς του προμηθευτή ...(περ. α'), ιδίως όταν αυτή συνίσταται στη διατύπωση και χρήση καταχρηστικών γενικών όρων των συναλλαγών, χωρίς να αποκλείεται και η σώρευση αιτήματος για την καταβολή ποσού ως «...χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης» (περ. β'). Όπως ρητά ορίζεται στο νόμο, η ένωση νομιμοποιείται να ασκήσει την προκειμένη αγωγή όχι για λογαριασμό συγκεκριμένου καταναλωτή, αλλά για την προστασία των «... γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού...». Η ως άνω αγωγή, λοιπόν, του άρθρου 10 παρ. 16 περ. α' αποβλέπει, ως εκ τούτου, στη διαφύλαξη του «διάχυτου καταναλωτικού συμφέροντος» και δεν αναφέρεται σε ατομικά θιγόμενους καταναλωτές, όπως η εν ευρεία έννοια συλλογική αγωγή του άρθρου 10 παρ. 15 ν. 2251/1994. Σκοπός της είναι η αναγνώριση της συμπεριφοράς του εναγόμενου προμηθευτή ως αντικαταναλωτικής, παράνομης ή καταχρηστικής και ο εξαναγκασμός του τελευταίου σε συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη, με την οποία θα αίρεται η αθέμιτη πρακτική, αλλά και θα ανατρέπεται η επανάληψή της στο μέλλον (ΠολΠρωτΑθ 528/2002, ΕΕμπΔ 53. 2002, 622 επ.). Εφόσον η αγωγή αυτή έχει ως στόχο την προστασία συλλογικών συμφερόντων, δεν

μπορούν με αυτήν να επιδιώκονται ατομικά συμφέροντα είτε των μελών της ενάγουσας ένωσης είτε τρίτων καταναλωτών. Και ναι μεν η απόφαση της συλλογικής αγωγής μπορεί να αποτελεί αντικείμενο επίκλησης από μεμονωμένους καταναλωτές σε ενδεχόμενες ατομικές διαφορές με τον ίδιο προμηθευτή, τούτο δε σημαίνει, όμως, ότι μπορεί με τη συλλογική αγωγή να επιδιώκεται παροχή ατομικής ένδικης προστασίας, έστω και αν αυτή αφορά ευρύτερη ομάδα προσώπων. Κάθε αίτημα, που δεν κατατείνει στη διαφύλαξη του γενικού, αλλά στη διασφάλιση του ατομικού καταναλωτικού συμφέροντος μέσω κριτηρίων ατομικών αναγόμενων σε προσωπικές καταστάσεις, εκτιμήσεις, ικανότητες, προβλέψεις, επιδιώξεις και διακινδυνεύσεις των αντισυμβαλλομένων μερών δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο - βάση της συλλογικής αγωγής, στο πλαίσιο της οποίας το Δικαστήριο καλείται να διατάξει ρυθμιστικά μέτρα υπερατομικού χαρακτήρα. Και τούτο, διότι αντικείμενο της αγωγής αυτής είναι η δικαστική βεβαίωση ορισμένης νομικής ή πραγματικής κατάστασης ως αντικαταναλωτικής, αφετέρου δε η επιβολή αντίρροπων ρυθμιστικών ή διαπλαστικών μέτρων, ικανών να ανατρέψουν ή να αποτρέψουν την έκνομη αυτή κατάσταση χάριν της προστασίας του γενικού συμφέροντος του καταναλωτικού κοινού (ΑΠ 293/2014 ΔΕΕ 20, 2014. 272· ΑΠ 1219/2001 ΔΕΕ 7. 2001, 1128). Η δεχόμενη τον καταχρηστικό χαρακτήρα ενός γενικού συναλλακτικού όρου και διατάζουσα την παράλειψη της χρήσης του δικαστική απόφαση, δεσμεύει τον προμηθευτή έναντι οποιασδήποτε άλλης καταναλωτικής οργάνωσης με συνέπεια η εξενεχθείσα δικαστική κρίση να είναι δεσμευτική για το δικαστήριο κάθε νέας συλλογικής αγωγής, ενώ στο πλαίσιο της ατομικής δίκης αναπτύσσει κατά τη διάταξη του άρθρου 10 § 20 ν. 2251/1994 μια ιδιότυπη δεσμευτικότητα, που ισχύει έναντι πάντων (ΑΠ 1219/2001 ΕΛΛΔνη 2001.1495, Γ. Παπαδημητρίου, Το Σύνταγμα και η επέκταση των αποτελεσμάτων που παράγουν οι δικαστικές αποφάσεις επί των συλλογικών αγωγών τις οποίες ασκούν ενώσεις καταναλωτών ιδίως στην περίπτωση των γενικών όρων τραπεζικών συναλλαγών ΔΙΚΗ 2005.1133 επ.), πλην όμως, η απόφαση επί της συλλογικής αγωγής της παραπάνω διάταξης δεν διαγιγνώσκει δικαιώματα ή υποχρεώσεις ούτε ενεργεί αποκαταστατικά, αλλά διαπιστώνει την αντικαταναλωτική συμπεριφορά του προμηθευτή. Γι' αυτό δεν είναι δυνατό να προσδοθεί σε αυτήν η δεσμευτική ενέργεια του δεδικασμένου, λαμβανομένου, μάλιστα,

υπόψη ότι οι αποφάσεις, που εκδίδονται στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας, προκαλούν δεσμευτικότητα εκτεινόμενη και στην περιοχή της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, αποκλειστικά και μόνον, όμως, για τα θέματα εκείνα, που κατά νόμο ανήκουν στη *sedes materiae* της καθοριστικής λειτουργίας του δικαίου, ώστε η απόφαση επί συλλογικής αγωγής, που διαπιστώνει την καταχρηστικότητα ενός ΓΟΣ δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακυρότητα όλων των αντίστοιχων όρων των ενσωματωμένων σε ατομικές συμβάσεις με συγκεκριμένους καταναλωτές, έστω και αν αυτοί είναι μέλη της ένωσης, που άσκησε την αγωγή, αφού η επέλευση ή μη της ακυρότητας των ενσωματωμένων όρων αποτελεί έργο της αποκαταστατικής λειτουργίας, την οποία τα δικαστήρια επιτελούν στο πλαίσιο της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας τους (βλ. Σ. Κουσούλη, Τα αποτελέσματα αποφάσεως επί συλλογικής αγωγής- ιδίως επί χρήσεως καταχρηστικών ΓΟΣ ενόψει της ΑΠ 1219/2001 ΔΕΕ 2002.1097 επ.). Συνεπώς, το αληθές νόημα της κρίσιμης διάταξης είναι ότι οποιοδήποτε ευνοϊκό αποτέλεσμα της εκδοθείσας ως άνω απόφασης μπορεί να γίνει απλά αντικείμενο επίκλησης, τόσο από τα μέλη της ένωσης καταναλωτών, η οποία ήταν διάδικος στη συγκεκριμένη δίκη, όσο και από άλλους καταναλωτές, ακόμη και μη μέλη ένωσης, οι οποίοι διατηρούν μελλοντικές αξιώσεις έναντι του ίδιου εναγομένου. Η ενάγουσα δε ένωση δεν ενεργεί ως εκπρόσωπος του "κοινού", διότι αυτό δεν έχει νομική προσωπικότητα ούτε ικανότητα δικαίου ή διαδίκου. Ούτε, όμως, ασκεί τη συλλογική αγωγή ως μη δικαιούχος διάδικος, διότι "δικαιούχος" δεν υπάρχει, δεδομένου ότι δεν υπόκειται προσβολή δικαιώματος, αλλά προστασία «διάχυτου συμφέροντος» του καταναλωτικού κοινού, που μπορεί, μάλιστα, να είναι και προληπτική. Δικαιούχος δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε η ίδια η ένωση, διότι το "γενικότερο συμφέρον του καταναλωτικού κοινού" δεν είναι δικαίωμα, ούτε ο νόμος έχει αναγάγει την προστασία του γενικότερου καταναλωτικού συμφέροντος σε "δικαίωμα" ή "αξίωση" της ένωσης. Επειδή οι ενώσεις έχουν ως καταστατικό σκοπό να μεριμνούν για το συλλογικό καταναλωτικό συμφέρον, ο νόμος προσνέμει σε αυτές μόνον νομιμοποίηση για την άσκηση συλλογικής αγωγής (και μάλιστα, μόνον σε όσες ενώσεις συγκεντρώνουν πεντακόσια τουλάχιστον ενεργά μέλη και δράση ενός έτους, επειδή ακριβώς αυτές έχουν μείζονα αντιπροσωπευτικότητα), για την άσκηση της οποίας βασική προϋπόθεση είναι η ιδιότητα του κοινού ως καταναλωτή.

Οι ενώσεις καταναλωτών νομιμοποιούνται, λοιπόν, βάσει του καταστατικού τους σκοπού να ασκούν τη συλλογική αγωγή για τη διαφύλαξη των συμφερόντων των καταναλωτών γενικά και να ζητούν να ληφθούν μέτρα ρυθμιστικά της αγοράς. (βλ. Στ. Μαθθία, Η νομική φύση και τα αποτελέσματα της συλλογικής αγωγής, ΕΛΛΔ 1997, 1 επ., Στ. Μαθθία, Η συλλογική δικαστική προστασία των καταναλωτών, ΕΛΛΔ 1993, 1417 επ., Κεραμέας -Κονδύλης - Νίκας, Ερμηνεία ΚΠολΔ, αρ. 739, παρ. 13, σελ. 1469). Η έννοια δε του καταναλωτή, κατά το άρθρο 1 παρ. 4 εδ. α' του νόμου 2251/1994 είναι ευρεία, διότι καταλαμβάνει κατά το γράμμα του, κάθε πρόσωπο, που αποτελεί τον τελικό αποδέκτη ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, ασχέτως αν η χρήση, για την οποία προσδιορίζεται, είναι προσωπική ή επαγγελματική και ασχέτως λοιπών στοιχείων εξατομίκευσης στο πρόσωπο του κάθε αντισυμβαλλόμενου δανειολήπτη, εφόσον ένας είναι ο σκοπός της λήψης των επίδικων δανείων (ΟΛΑΠ 13/2015, ΤΝΠ Νόμος). Ο δανειολήπτης, μάλιστα, αυτός πληροί, επίσης, και την ειδικότερη έννοια του καταναλωτή, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 9^Α του ν. 2251/1994, αφού ως φυσικό, κατά κανόνα, πρόσωπο, έχει προσφύγει στις υπηρεσίες των τραπεζών, για να καλύψει στεγαστικές του απλώς, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ανάγκες.

(II) Η επιδιωκόμενη, άλλωστε, συλλογική ή ατομική ένδικη προστασία θεμελιώνεται σε διαφορετικά δικανικά κριτήρια. Στην περίπτωση της συλλογικής αγωγής ο δικαστικός έλεγχος είναι αφηρημένος (in abstracto) είτε διότι αφορά απροσδιόριστο αριθμό ήδη καταρτισμένων συμβάσεων, είτε διότι ενεργείται για το μέλλον (ex ante), στη βάση, δηλαδή, απλής διακινδύνευσης του γενικού καταναλωτικού συμφέροντος από τη φερόμενη ως παράνομη ή καταχρηστική συμπεριφορά του προμηθευτή. Αντίθετα, στην ατομική δίκη εξετάζονται τόσο η συγκεκριμένη βλάβη, που προκλήθηκε ή δύναται να προκληθεί στα συμφέροντα του καταναλωτή ως αποτέλεσμα της επίμεμπτης διαγωγής του προμηθευτή, όσο και οι ειδικές συνθήκες, που οδήγησαν στη σύναψη συγκεκριμένης σύμβασης εκ μέρους του καταναλωτή (Δέλλιος, Η διαφορά των δικαιοδοτικών κριτηρίων μεταξύ ατομικής και συλλογικής αγωγής για τον έλεγχο των γενικών όρων στις καταναλωτικές συμβάσεις, ΕπισκεΔ 2002, 352 επ.). Συνεπώς, διαφοροποιείται ουσιαστικά η παροχή συλλογικής σε σχέση με την παροχή ατομικής ένδικης προστασίας, καθώς στην πρώτη ο έλεγχος έγκειται στην παράβαση βασικών γενικών δικαιοδικών

αρχών λόγω διακινδύνευσης του κοινού καταναλωτικού συμφέροντος εντός απροσδιορίστου αριθμού καταρτισμένων συμβάσεων. Επομένως, τόσο το αίτημα της συλλογικής αγωγής, όσο και η απόφαση επ' αυτής, θα πρέπει να τείνουν στην προστασία των γενικότερων συμφερόντων με την αναγνώριση της αντικαταναλωτικής συμπεριφοράς του προμηθευτή και τη λήψη ρυθμιστικών μέτρων σε βάρος του τελευταίου και δη την απαγόρευση της συνολολόγησης ή της μελλοντικής χρήσης του συγκεκριμένου συμβατικού όρου (ΠΠρωτΑθ 936/2008, ΤΝΠ Νόμος, ΠΠρωτΑθ 2960/1996 ΤΝΠ Νόμος). Άλλωστε αυτή ακριβώς είναι και η πεμπτουσία της εκουσίας δικαιοδοσίας, να κατατείνει στην παροχή πρωτογενούς έννομης προστασίας με τη λήψη διαπιστωτικής ή διαπλαστικής υφής μέτρων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη διαφοράς σχετικά με συγκεκριμένο ιδιωτικό δικαίωμα ή έννομη σχέση του ουσιαστικού δικαίου (βλ. Μητσόπουλο, Η έννοια της εκουσίας δικαιοδοσίας, σε: ΝΔ 1971, 339). Και αυτό ακριβώς επιτελείται στην περίπτωση της εν στενή εννοίας συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 § 16 εδ. α', όπου το δικαστήριο δεν προβαίνει στη διάγνωση ατομικής έννομης σχέσης ή ιδιωτικού δικαιώματος της ενάγουσας καταναλωτικής ένωσης, αλλά διαπιστώνει γενικά και αντικειμενικά την ύπαρξη κατάστασης, που ενέχει αντικαταναλωτική συμπεριφορά, διατάσσει τα κατά την κρίση του ενδεδειγμένα ρυθμιστικά μέτρα για την προστασία του συνόλου των καταναλωτών και εξαλείφει παράνομες πρακτικές του προμηθευτή (βλ. ΑΠ 1219/2001 ΔΕΕ 2001, 1128· ΑΠ 293/2014, ΔΕΕ 2014, 272 και Κουσούλη, ο.π. σελ. 1100).

(III) Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 6 του ν. 2251/1994 «περί προστασίας των καταναλωτών», όπως αυτό είχε πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 10 παρ. 24 στοιχ. β' του ν 2741/1999, οι γενικοί όροι των συναλλαγών, δηλαδή οι όροι, που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για αόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων, απαγορεύονται και είναι άκυροι, αν έχουν ως αποτέλεσμα την υπέρμετρη διατάραξη της ισορροπίας δικαιώματων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή, όπως είναι και ο πελάτης τράπεζας, στον οποίο η τελευταία, χωρίς ουσιαστική διαπραγμάτευση, αλλά με βάση προδιατυπωμένους όρους χορηγεί, εκτός των άλλων καταναλωτικά ή στεγαστικά δάνεια. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας ενός τέτοιου γενικού όρου, ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται, αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών, το σύνολο των ειδικών συνθηκών

κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης, από την οποία αυτή εξαρτάται (ΑΠ 904/2011, Αρμ 2012. 1708). Ο περιέχων τη διάταξη αυτή νόμος 2251/1994 αποτελεί, εξάλλου, ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5.4.1993 «σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες συμβάσεων που συνάπτονται με τους καταναλωτές». Στο άρθρο 3 παρ. 1 της εν λόγω Οδηγίας ορίζεται ότι «ρήτρα σύμβασης, που δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική, όταν, παρά την απαίτηση της καλής πίστης, δημιουργείται εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση», ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 της ίδιας Οδηγίας «τα κράτη - μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή διατηρούν, στον τομέα, που διέπεται από την παρούσα οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις σύμφωνες προς τη συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή». Με τους γενικούς όρους των συναλλαγών είτε επιχειρείται απόκλιση από ρυθμίσεις του ενδοτικού δικαίου, είτε ρυθμίζονται πρόσθετα στοιχεία, που δεν αντιμετωπίζονται από διατάξεις ενδοτικού δικαίου. Η ρύθμιση της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του Ν. 2251/1994 αποτελεί εξειδίκευση του βασικού κανόνα της διάταξης του άρθρου 281 ΑΚ για την απαγόρευση καταχρηστικής άσκησης ενός δικαιώματος ή χρήσης ενός θεσμού (της συμβατικής ελευθερίας). Ενόψει αυτού, ο έλεγχος του κύρους του περιεχομένου των ΓΟΣ βασικά προσανατολίζεται προς τη διάταξη του εν λόγω άρθρου 281 ΑΚ. Με τους ΓΟΣ δεν απαγορεύεται η απόκλιση από οποιαδήποτε διάταξη ενδοτικού δικαίου, αλλά μόνον από εκείνες, που φέρουν «καθοδηγητικό» χαρακτήρα ή, σε περίπτωση άτυπων συναλλακτικών μορφών, από τα ουσιώδη, για την επίτευξη του σκοπού και τη διατήρηση της φύσης της σύμβασης, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών, που απηχούν πράγματι δικαιολογημένες προσδοκίες του πελάτη για το συγκεκριμένο είδος συναλλαγής. Καταχρηστικός και, συνεπώς, άκυρος είναι κάθε ΓΟΣ, ο οποίος χωρίς επαρκή και εύλογη αιτία αποκλίνει από ουσιώδεις και βασικές αξιολογήσεις του ενδοτικού δικαίου, δηλαδή από τις τυπικές και συναλλακτικά δικαιολογημένες προσδοκίες του πελάτη. Η καθοδηγητική λειτουργία του ενδοτικού δικαίου διαταράσσεται, όταν με το περιεχόμενο του ΓΟΣ αλλάζει η εικόνα που έχει διαμορφωθεί με βάση τους κανόνες του ενδοτικού δικαίου για

την συγκεκριμένη συμβατική μορφή. Επίσης, ελέγχεται για καταχρηστικότητα η ρύθμιση ενός ΓΟΣ, με τον οποίο επέρχεται περιορισμός θεμελιωδών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, που προκύπτουν από τη φύση της σύμβασης κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να απειλείται η ματαίωση του σκοπού της. Ας σημειωθεί ότι η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 του Ν. 2251/1994 στην αρχική της διατύπωση, πριν δηλαδή την τροποποίηση της από τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 24 του Ν. 2741/1999, χρησιμοποιούσε τον όρο «υπέρμετρη διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων», διατύπωση, που όχι μόνον περιόριζε σημαντικά τον έλεγχο του περιεχομένου των ΓΟΣ, αλλά και δεν ήταν σύμφωνη με τη διατύπωση της διάταξης του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας, η οποία αναφέρεται, όπως προαναφέρθηκε, σε «σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των μερών». Η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 24 του Ν. 2741/1999 απάλειψε τον όρο «υπέρμετρη» από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 του Ν. 2251/1994, ωστόσο, η σύμφωνη με το Κοινοτικό Δίκαιο και συνακόλουθα και με την εν λόγω Οδηγία ερμηνεία του εθνικού δικαίου (για τη σύμφωνη με το Κοινοτικό Δίκαιο ερμηνεία βλ. ενδεικτικά Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2002, σελ. 74 επ.), η οποία επέβαλε και πριν την τροποποίηση, που επήλθε με το Ν. 2741/1999, να ερμηνευθεί συσταλτικά ο όρος «υπέρμετρη διατάραξη» ως ουσιώδης ή σημαντική μόνον διατάραξη, που φανερά διαφέρει από την έννοια της υπέρμετρης διατάραξης, επιβάλλει την ίδια ερμηνεία (ουσιώδης ή σημαντική διατάραξη) και μετά την προαναφερόμενη απάλειψη του όρου «υπέρμετρη» (ΟΛΑΠ. 15/2007 Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΟΛΑΠ 6/2006 ΕΛΛΔνη 2006. 419, βλ. και τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 του Ν. 3587/2007, η οποία, υιοθετώντας και νομοθετικά την προαναφερόμενη ερμηνεία και τροποποιώντας τη σχετική διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 του Ν. 2251/1994, απαιτεί πλέον να υπάρχει «σημαντική διατάραξη» της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων εις βάρος του καταναλωτή). Η ουσιώδης ή σημαντική αυτή διατάραξη ταυτίζεται με κάθε απόκλιση από τις καθοδηγητικού και μόνον χαρακτήρα διατάξεις του ενδοτικού δικαίου ή από τις ρυθμίσεις εκείνες, που είναι αναγκαίες για την επίτευξη του σκοπού και τη διατήρηση της φύσης της σύμβασης με βάση το ενδιάμεσο πρότυπο του καταναλωτή, που είναι συνήθως απρόσεκτος ως προς την ενημέρωσή του, αλλά ο οποίος διαθέτει τη

μέση αντίληψη κατά τον σχηματισμό της απόφασης του να συμβληθεί ως καταναλωτής συγκεκριμένου είδους αγαθών ή υπηρεσιών. Έτσι, κατά τη διαδικασία για τη διαπίστωση της καταχρηστικότητας των ΓΟΣ, πρέπει να ερευνάται, αν υπάρχει τυπική διατάραξη ως απόκλιση από τη συνηθισμένη ρύθμιση και στην συνέχεια να ερευνάται ο βαθμός έντασης της απόκλισης αυτής, δηλαδή, αν η απόκλιση αυτή στην συγκεκριμένη περίπτωση αφορά αξιολογικές εκτιμήσεις καθοδηγητικού χαρακτήρα (σχετ. ΑΠ. 1219/2001 ΔΕΕ 2001, 1128). Ως μέτρο, δηλαδή, για τον έλεγχο της διατάραξης της ισορροπίας αυτής, λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα των συμβαλλομένων στη συγκεκριμένη σύμβαση μερών και εξετάζεται ποιο είναι το συμφέρον του προμηθευτή για τη διατήρηση του όρου, που ελέγχεται και ποιο είναι εκείνο του καταναλωτή για την κατάργησή του, δηλαδή, ερευνάται ποιες συνέπειες θα έχει η διατήρηση ή κατάργηση του όρου για κάθε πλευρά, πώς θα μπορούσε κάθε μέρος να εμποδίσει την επέλευση του κινδύνου, που θέλει να αποτρέψει ο συγκεκριμένος γενικός όρος και πώς μπορεί κάθε μέρος να προστατευθεί από τις συνέπειες της επέλευσης του κινδύνου με δικές του ενέργειες (ΑΠ 430/2005 ΕΛΛΔνη 2005. 802). Αν η ρύθμιση, που προβλέπεται από τον γενικό όρο συναλλαγών, είναι απλώς μη συμφέρουσα για τον καταναλωτή και η επακόλουθη επιβάρυνσή του δεν είναι ουσιώδης ή αν η απόκλιση του γενικού αυτού όρου από νομοθετικές διατάξεις ενδοτικού δικαίου είναι τέτοια, που δεν διαταράσσει την καθοδηγητική λειτουργία του ενδοτικού δικαίου, τότε η διατάραξη της συμβατικής ισορροπίας δεν θεωρείται ουσιώδης. Δεν απαγορεύεται, δηλαδή, η απόκλιση με τους γενικούς όρους από οποιαδήποτε ρύθμιση ενδοτικού δικαίου, αλλά μόνο από εκείνες που φέρουν καθοδηγητικό χαρακτήρα ή, σε περίπτωση άτυπων συναλλακτικών μορφών, από τα ουσιώδη για την επίτευξη του σκοπού και την διατήρηση της φύσης της σύμβασης δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών, που απηχούν πράγματι δικαιολογημένες προσδοκίες του πελάτη. Η καθοδηγητική λειτουργία του ενδοτικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία ορισμένοι κανόνες ενδοτικού δικαίου αποτελούν εξειδίκευση της αρχής της εξισωτικής δικαιοσύνης, διαταράσσεται, όταν με το περιεχόμενο του γενικού όρου αλλάζει η εικόνα, που έχει διαμορφωθεί με βάση τους κανόνες, που διέπουν την συγκεκριμένη συμβατική μορφή. Επίσης, όταν πρόκειται για γενικό όρο, με τον οποίο εντάσσονται στη σύμβαση πρόσθετα στοιχεία, τα οποία δεν

περιέχονται στους κανόνες ενδοτικού δικαίου, ελέγχεται, αν η πρόσθετη αυτοτελής αυτή ρύθμιση φαλκιδεύει θεμελιώδη δικαιώματα, που προκύπτουν από τη φύση της σύμβασης ή συνεπάγεται τέτοιες υποχρεώσεις, ώστε να οδηγεί σε ματαίωση ή στρέβλωση του σκοπού της σύμβασης. Πέρα, όμως, από τις προαναφερόμενες διαπιστώσεις, για να κριθεί αν ένας γενικός όρος διαταράσσει την συμβατική ισορροπία και, συνεπώς, είναι άκυρος ως καταχρηστικός, γίνεται αξιολογική στάθμιση των εκατέρωθεν συμφερόντων και εκτιμώνται οι ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης. Λαμβάνονται δε υπόψη, εκτός από την ανάγκη προστασίας του κατά τεκμήριο ασθενέστερου καταναλωτή, η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών, που αφορά η σύμβαση, ο σκοπός της, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά την σύναψή της, όπως ο εξειδικευμένος ή μη χαρακτήρας της συναλλαγής, η εξοικείωση του πελάτη με τις σχετικές συναλλαγές, οι κίνδυνοι που αναλαμβάνονται και η δυνατότητα αντιμετώπισης τους, καθώς επίσης και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται (ΑΠ, 1495/2006 ΔΕΕ 2006.1307). Έτσι, κατά τον έλεγχο του κύρους του περιεχομένου ενός γ.ο.σ, εξετάζεται σε πρώτη φάση, αν αυτός είναι αντίθετος με κάποια απαγορευτική ρήτρα, που περιλαμβάνεται στην ενδεικτική απαρίθμηση συγκεκριμένων γ.ο.σ., που θεωρούνται άνευ ετέρου (per se) καταχρηστικοί και, άρα, άκυροι, δηλαδή χωρίς να απαιτείται ως προς αυτούς η ύπαρξη των προαναφερόμενων προϋποθέσεων της γενικής ρήτρας (βλ. άρθρο 2 παρ. 7 του ν. 2251/1994) και σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος, ελέγχεται κατά πόσο ο συγκεκριμένος γ.ο.σ. περιέχει απόκλιση από ουσιώδεις αξιολογήσεις καθοδηγητικού χαρακτήρα του ενδοτικού δικαίου όπως προαναφέρθηκε (σχετ. ΑΠ 296/2001 ΔΕΕ 2001.1112), δηλαδή η καταχρηστικότητα θα κριθεί με βάση τα κριτήρια των εδαφίων α' και β' της παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2251/1994. Η σωρευτική, άλλωστε, εφαρμογή από το Δικαστήριο των παρ. 6 και 7 του άρθ. 2 του ν. 2251/1994 δεν αποκλείεται, καθώς η επίκληση του γενικού αξιολογικού κριτηρίου «της διατάραξης της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή» είναι δυνατό να έχει αξία και χρησιμότητα για την εξειδίκευση των αόριστων νομικών εννοιών και αόριστων αξιολογικών κριτηρίων, που ο νόμος χρησιμοποιεί στις επιμέρους περιπτώσεις του ενδεικτικού καταλόγου. Εξάλλου, και οι

περιγραφόμενες από το νόμο ειδικές, κατά αμάχητο τεκμήριο, περιπτώσεις καταχρηστικότητας αποτελούν ενδείκτες, που καθοδηγούν στην ερμηνεία της γενικής ρήτρας και, συγκεκριμένα, της έννοιας της διατάραξης της συμβατικής ισορροπίας. Μεταξύ των καθοδηγητικών αρχών, που συνάγονται από τις ειδικές αυτές περιπτώσεις, είναι και η αρχή της διαφάνειας, καθώς και η αρχή της απαγόρευσης της χωρίς λόγο ανάθεσης του προσδιορισμού της παροχής ή των επιμέρους στοιχείων της στην απόλυτη κρίση του προμηθευτή. Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, η οποία ρητά αποτυπώνεται και στο άρθρο 5 της Οδηγίας, οι γ.ο.σ. πρέπει να είναι διατυπωμένοι με τρόπο σαφή και κατανοητό, ώστε ο καταναλωτής να είναι σε θέση να διαγνώσει εκ των προτέρων κρίσιμα στοιχεία ή μεγέθη της σύμβασης, όπως τη διάρκεια της και τα μεγέθη, που περικλείονται στη βασική σχέση παροχής και αντιπαροχής. Η σχέση αυτή παροχής και αντιπαροχής, καταρχήν, δεν λαμβάνεται υπόψη για την εκτίμηση του καταχρηστικού χαρακτήρα κάποιου γ.ο.σ.. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας, ελέγχεται, εάν ο σχετικός όρος δεν είναι διατυπωμένος κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, εάν έχει παραβιασθεί, δηλαδή, η αρχή της διαφάνειας (ΟΛΑΠ 15/2007 ΔΕΕ 2007.975). Η ως άνω απαίτηση περί διαφάνειας των γ.ο.σ. δεν αφορά εξάλλου, απλά και μόνον τον κατανοητό αυτών χαρακτήρα από τυπική και γραμματική άποψη, παρά αναφέρεται και στη λειτουργία τους, ούτως ώστε ο καταναλωτής να μπορεί να εκτιμήσει βάσει σαφών και κατανοητών κριτηρίων, τις οικονομικές συνέπειες και μεταβολές, που κάθε όρος συνεπάγεται γι' αυτόν. Η παραπάνω σαφήνεια, δηλαδή, αφορά και τις νομικές συνέπειες μιας ρήτρας, δηλαδή τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του καταναλωτή. Για το λόγο δε αυτό, ασαφείς ή πολυσήμαντες ρήτρες δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται από τον προμηθευτή με σκοπό να ενισχύσει τη θέση του απέναντι στον καταναλωτή. Ιδιαίτερα, οι δυσμενείς οικονομικές συνέπειες και επιβαρύνσεις θα πρέπει να είναι ευκρινείς, με την έννοια ότι μπορούν να γίνουν άμεσα κατανοητές από το μέσο καταναλωτή, ο οποίος δεν διαθέτει εξειδικευμένες νομικές ή οικονομικές γνώσεις. Η αδιαφάνεια, λοιπόν, αφορά στη σαφή και κατανοητή διατύπωση, στην αρχή του ορισμένου ή οριστού περιεχομένου και στην αρχή της προβλεψιμότητας της ύπαρξης των όρων. Αδιαφανείς ρήτρες, που αποκρύπτουν την πραγματική, νομική και οικονομική κατάσταση, δημιουργούν τον κίνδυνο ο καταναλωτής είτε να

απόσχει από την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων του είτε να αποδεχτεί αξιώσεις, που κατά το φαινόμενο έχει ο προμηθευτής. Για το λόγο αυτό οι γ.ο.σ., υπακούοντας στην παραπάνω αρχή, πρέπει να παρουσιάζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών κατά τρόπο ορισμένο, ορθό και σαφή (ΟΛΑΠ. 15/2007 ό.π, ΑΠ. 430/2005 ό.π, ΑΠ 1030/2001 ΔΕΕ 2001.1125, ΑΠ 296/2001 ΕΛΛΔνη 2001.2001.1329, ΑΠ 1219/2001 ΔΕΕ 2001.2001, ΕφΑΘ 2386/2006 ΕΛΛΔνη 2006.1467, ΕφΑΘ 5253/2003 ΕΕμπΔ 2003.643, ΠΠρΑΘ 961/2007 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΑΘ 711/2007 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΑΘ 1208/1998 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΑΘ 2438/1997 ΕΛΛΔνη 1998.938 και ΔΕΚ απόφαση της 30^{ης} Απριλίου 2014, υπόθεση C-26/13, Arpad Kasler, Hajnalka Kasleme Rabai κατά OTP Jelzalogbank Zrt, σκ. 71-75). Ειδικότερα, η αρχή της διαφάνειας συνιστά κριτήριο εξειδίκευσης της «σημαντικής διατάραξης» της συμβατικής ισορροπίας, παρά την έλλειψη ρητής ρύθμισης, εφόσον οι αδιαφανείς ρήτρες οδηγούν λόγω ακριβώς της αδιαφάνειας τους στη διατάραξη της συμβατικής ισορροπίας κατά το άρθρο 2 παρ. 6 του ν. 2251/1994. Και τούτο, διότι το δίκαιο των Γ.Ο.Σ. καταναλωτή διαπνέεται από την αρχή της διαφάνειας, η οποία αποτελεί θεμελιώδη αρχή της προστασίας του καταναλωτή και έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό νομικό σύστημα μέσω του άρθρου 2 παρ. 1 έως 3 και άρθρο 5 του ν. 2251/1994 αλλά και του άρθρου 2 παρ. 6 και 7 περ. ε, ζ, η, ι και ια του ίδιου νόμου. Έχει, μάλιστα, δε δύο εκφάνσεις. Τη σαφήνεια και το κατανοητό των όρων. Η σαφήνεια, συγκεκριμένα, αφορά τις νομικές συνέπειες μιας ρήτρας στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του καταναλωτή. Για το λόγο αυτό ασαφείς ή πολυσήμαντες ρήτρες δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται από τον προμηθευτή, για να ενισχύσει τη θέση του έναντι του καταναλωτή. Ιδιαίτερα οι δυσμενείς οικονομικές συνέπειες και επιβαρύνσεις θα πρέπει να είναι ευκρινείς. Αδιαφανείς ρήτρες, που αποκρύπτουν την πραγματική, νομική και οικονομική κατάσταση δημιουργούν τον κίνδυνο ο καταναλωτής είτε να απόσχει από ορισμένες ενέργειες (άσκηση δικαιωμάτων του) είτε να υποκύψει σε δικαιώματα ή αξιώσεις, που κατά το φαινόμενο έχει ο προμηθευτής. Με το πρίσμα αυτό αδιαφανείς ρήτρες οδηγούν, ακριβώς λόγω της αδιαφάνειάς τους, στη διατάραξη της συμβατικής ισορροπίας, κατά το άρθρο 2 παρ. 6 του ν. 2251/1994, ενώ αυτή ακριβώς η αδιαφάνεια εξειδικεύεται σε πολλές περιπτώσεις της παραγράφου 7, όπως για παράδειγμα εδ.ε'

{«...επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερούς τροποποίησης ή λύσης της σύμβασης χωρίς ορισμένο ειδικό και σπουδαίο λόγο»}, εδ.ζ' {«...επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα να κρίνει μονομερώς αν η παροχή του είναι σύμφωνη με τη σύμβαση»}, εδ.η' {«...επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το απεριόριστο δικαίωμα να ορίζει μονομερώς το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής του»}, εδ.ι' {«...επιτρέπουν στον προμηθευτή να μην εκτελέσει τις υποχρεώσεις του χωρίς σπουδαίο λόγο»}, εδ. ια' («... χωρίς σπουδαίο λόγο αφήνουν το τίμημα αόριστο και δεν επιτρέπουν τον προσδιορισμό τον με κριτήρια ειδικά καθορισμένα στη σύμβαση και εύλογα για τον καταναλωτή. (βλ και ad hoc ΑΠ 430/2015, ο.π.). Περαιτέρω, γίνεται δεκτό ότι η ακυρότητα ενός γ.ο.σ. δεν επιδρά στο κύρος όλης της δικαιπρακτικής σύμβασης, αλλά είναι μερική, υπό την έννοια ότι άκυρος θεωρείται μόνον ο συγκεκριμένος καταχρηστικός κατά το νόμο όρος. Ως προς δε το ζήτημα της πλήρωσης του κενού, που δημιουργείται από την ακυρότητα ενός γ.ο.σ., αυτό καλύπτεται, κατ' αρχήν, και εφόσον προβλέπεται σχετική ρύθμιση, με την εφαρμογή του αντίστοιχου κανόνα ενδοτικού δικαίου, ο οποίος, όπως προκύπτει από τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας 93/13, θεωρείται ότι δεν περιέχει καταχρηστικές ρήτρες και ότι συνάδει με τους σκοπούς του άρθρ. 6 παρ. 1 της ως άνω Οδηγίας (βλ. την ανωτέρω απόφαση του ΔΕΚ, σκέψεις 80 - 82 και 85). Σε διαφορετική περίπτωση, γίνεται από το Δικαστήριο συμπληρωματική ερμηνεία της σύμβασης κατά το άρθρο 200 ΑΚ, βάσει, δηλαδή, της καλής πίστης, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη (ΕφΑθ 1471/2013 και ΠΠρΞανθ 23/2014, ΤΝΠ Νόμος). Η συμπληρωματική δε αυτή ερμηνεία κατ' άρθρο 200 ΑΚ δεν απαιτεί την υπαγωγή στην έννοια της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών ειδικών συνθηκών ατομικά προσδιοριζομένων, αλλά εξαίρει το αντικειμενικό στοιχείο και επιβάλλει να ερμηνευτεί η σύμβαση με γνώμονα τα συναλλακτικά ήθη και την καλή πίστη. Συγκεκριμένα, καλή πίστη είναι η συμπεριφορά, που επιβάλλεται στις συναλλαγές, κατά την κρίση χρηστού και γνωστικού ανθρώπου, ενώ συναλλακτικά ήθη είναι οι συνηθισμένοι στις συναλλαγές τρόποι ενέργειας. Σκοπός της ερμηνείας είναι η ανεύρεση του αντικειμενικού νοήματος της δήλωσης βούλησης, που θα προσέδιδαν σε αυτήν ο μέσος άνθρωπος ή κοινωνική ολότητα (ΑΠ 969/1967

ΝοΒ 16. 170) σταθμίζοντας τα συμφέροντα των συμβαλλομένων μερών και, κυρίως, εκείνου από αυτά, το οποίο αποβλέπει να προστατεύσει ο ερμηνευόμενος όρος, τον δικαιοπρακτικό σκοπό, τις συνήθειες και τις λοιπές τοπικές, χρονικές και άλλες συνθήκες, υπό τις οποίες έγιναν οι δηλώσεις βουλήσεως των συμβαλλομένων, την ενημέρωση και τις διαπραγματεύσεις, που είχαν προηγηθεί, πως οι σχετικές δηλώσεις βούλησης του ενός μέρους αναμένονταν να εκληφθούν από το άλλο, καθώς και τη φύση της σύμβασης. (βλ. ΟΛΑΠ 12/2009 ΑρχΝ 2009, 708· ΑΠ 934/2014 Χριδ 2014, 732· ΑΠ 1588/2013 ΕΠολΔ 2013, 793· ΑΠ 1420/2013 ΕφΑΔ 2013, 1073· ΑΠ 776/2013, Χριδ 2013,666· ΑΠ 1345/2012 ΕΕμπΔ 2013, 109·ΑΠ 819/2012, ΤΝΠ Νόμος· ΑΠ 631/2012 ΧριΔ 2012, 671· ΑΠ 548/2012 Χριδ 2012, 655· ΑΠ 392/2012 Χριδ 2012. 607· ΑΠ 289/2012 ΤΝΠ Νόμος). Για να συναγάγει, εξάλλου, το ερμηνευτικό του πόρισμα το Δικαστήριο δεν είναι υποχρεωμένο να αρκεστεί στο περιεχόμενο της σύμβασης, αλλά μπορεί να αντλήσει στοιχεία και εκτός αυτής. Δεν αποκλείεται να λάβει υπόψη του και στοιχεία από τη μεταγενέστερη από την κατάρτιση της σύμβασης συμπεριφορά των μερών, ως ενδεικτικά του νοήματος, που τα μέρη προσδίδουν στη σύμβαση, γεγονός, που υποδηλώνεται και με τις σύμφωνες με αυτό ενέργειες τους (ΑΠ 374/2013 ΤΝΠ Νόμος). Αντίθετα, η διάταξη του άρθρου 371 ΑΚ και το εξ αυτής απορρέον κριτήριο της δίκαιης κρίσης, ως μέσο συμπλήρωσης του κενού, που δημιουργείται από την ακυρότητα ενός γ.ο.σ. δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής, καθώς δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο για την προστασία του αντισυμβαλλόμενου – καταναλωτή, δεδομένου ότι η παραπάνω διάταξη εφαρμόζεται κυρίως στις ατομικές συμβάσεις και δεν μπορεί να διασφαλίσει τα συμφέροντα του καταναλωτή σε συμβάσεις, όπου οι όροι μεταξύ των συμβαλλομένων δεν καθίστανται αντικείμενο διαπραγμάτευσης, όπως συμβαίνει εν προκειμένω με τους γ.ο.σ. (ΑΠ 1030/2001 ΔΕΕ 2001.1125, ΠΠΞανθ 41/2014 ΤΝΠ Νόμος). Έτσι η απόφαση του Δικαστηρίου, που προβαίνει σε συμπληρωματική ερμηνεία άκυρου, κατά τα ανωτέρω όρου, δεν είναι διαπλαστική, διότι δεν προβαίνει σε προσδιορισμό της παροχής κατά τη διάταξη του αρθ. 371 εδ. 2 ΑΚ (οπότε στην περίπτωση αυτή πράγματι θα επρόκειτο για διαπλαστική απόφαση, η οποία διαπλάσσει το περιεχόμενο της ενοχικής σχέσης) παρά μόνον σε συμπλήρωση του κενού, που δημιούργησε ο άκυρος όρος, ώστε να ανταποκρίνεται στις αρχές της καλής πίστης και των

συναλλακτικών ηθών, χωρίς, ωστόσο, να τροποποιεί τη σύμβαση (ΠΠΞανθ 41/2014, ΠΠΑΘ 5257/2013, ΠΠΑΘ 3990/2013, ΠΠΑΘ 2942/2013 ΤΝΠ Νόμος).

IV. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 9 γ' του ν. 2251/1994, που απαγορεύει εν γένει τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (§ 1), ως αθέμιτη ορίζεται η πρακτική, που αντίκειται στους κανόνες της επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή (§ 2), ιδίως, όταν είναι παραπλανητική (§ 4), ενώ σύμφωνα με το άρθρο 9 δ' του ίδιου νόμου, μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική, εκτός των άλλων, όταν λαμβανομένης υπόψη της συνολικής παρουσίας της, παραπλανά ή ενδέχεται να παραπλανήσει το μέσο καταναλωτή, ωθώντας τον να λάβει απόφαση συναλλαγής, την οποία διαφορετικά δεν θα λάμβανε (§ 1), παραλείποντας ουσιώδεις πληροφορίες, που χρειάζεται ο μέσος καταναλωτής, για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής και ως εκ τούτου τον οδηγεί να λάβει απόφαση, που διαφορετικά δεν θα λάμβανε. Άλλωστε, σύμφωνα με το άρθρο 9 ε' του ν. 2251/1994 παραπλανητική παράλειψη τεκμαίρεται και όταν ο προμηθευτής αποκρύπτει ουσιώδεις πληροφορίες ή τις παρέχει κατά τρόπο ασαφή, ακατάληπτο, δίφορομένο.

V. Τέλος, με την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2501/2002 (ΦΕΚ Α', 277/2002), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 18 παρ. 5 του Ν. 2076/1992 (όπως αυτό ίσχυε μέχρι την κατάργησή του, με το άρθρο 92 παρ. 1 του Ν. 3601/2007), και, άρα έχει ισχύ ουσιαστικού νόμου, τροποποιήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις, που αφορούν την ενημέρωση των συναλλασσομένων με τα πιστωτικά ιδρύματα, που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τους όρους που διέπουν τις συναλλαγές τους. Σύμφωνα με τις γενικές αρχές που θεσπίζονται στην παράγραφο Α της εν λόγω ΠΔΤΕ, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν, μεταξύ άλλων, να ενημερώνουν κατάλληλα τους συναλλασσόμενους, για τη φύση και τα χαρακτηριστικά των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών και εν γένει για τους όρους και τις προϋποθέσεις, που διέπουν τις τραπεζικές συναλλαγές, καθώς και να μεριμνούν, για την κατάλληλη εκπαίδευση των υπαλλήλων, που είναι επιφορτισμένοι με την παροχή εξειδικευμένων πληροφοριών, προς το συναλλακτικό κοινό. Το περιεχόμενο της ελάχιστης απαιτούμενης

ενημέρωσης, που αποσκοπεί, στο να σχηματίζουν οι συναλλασσόμενοι, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, σαφή εικόνα για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και προϊόντα, όταν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο εξατομικευμένης διαπραγμάτευσης, καθορίζεται στην παράγραφο Β της ίδιας ΠΔΤΕ, και εξειδικεύεται, ανάλογα με το είδος του τραπεζικού προϊόντος (καταθέσεις, χορηγήσεις κτλ.). Αναφορικά, ειδικότερα, με τα χορηγούμενα σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος, δάνεια, θεσπίζεται υποχρέωση ενημέρωσης σχετικά με τον κίνδυνο, από ενδεχόμενη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας (§Β αριθ. 2 περ. χ). Το ειδικότερο περιεχόμενο της εν λόγω υποχρέωσης ενημέρωσης δεν εξειδικεύεται περαιτέρω στην παραπάνω πράξη, η ως άνω, όμως, απαίτηση δεν αφορά απλά και μόνο, στην υπόμνηση για την πιθανότητα αλλαγής της συναλλαγματικής ισοτιμίας, παρά πρέπει να οδηγεί τον δανειολήπτη να μπορεί να εκτιμήσει, βάσει σαφών και κατανοητών κριτηρίων, τις οικονομικές συνέπειες και μεταβολές, που τέτοια πιθανότητα συνεπάγεται γι' αυτόν. Ειδικότερα, η παραπάνω διάταξη, που θεσπίζει την εν λόγω υποχρέωση ενημέρωσης (§Β αριθ. 2 περ. χ), πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως της διάταξης του άρθρου 288 ΑΚ, βάσει της οποίας, όπως γίνεται δεκτό (ΑΠ 1352/2011, ΕφΑθ 1403/2015 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), οι τράπεζες έχουν αυξημένη ευθύνη, κατά την άσκηση του χρηματοδοτικού τους έργου και οφείλουν να μεριμνούν για τα συμφέροντα των πιστωτών που χρηματοδοτούν, αφού από τη φύση της, η πιστωτική σχέση, ως έννομη σχέση, ιδιαίτερης εμπιστοσύνης μεταξύ των συμβαλλομένων, επιβάλλει την υποχρέωση πίστης και προστασίας, από την πλευρά των τραπεζών, των συμφερόντων των πελατών τους, ώστε να αποφεύγονται υπέρμετρα επαχθείς, γι' αυτούς, συνέπειες, πρέπει δε να εξειδικευθεί, ως προς το ειδικότερο περιεχόμενο της, βάσει των όσων ορίζονται στην ίδια ως άνω ΠΔΤΕ, στην παρ. Β αριθ. 1 (in fine), αναφορικά με τις τραπεζικές καταθέσεις. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα εκεί οριζόμενα, «Σε ό,τι αφορά τα σύνθετα τραπεζικά προϊόντα, των οποίων η απόδοση προσδιορίζεται βάσει στοιχείων και δεικτών και τα οποία προσιδιάζουν στο χαρακτήρα των επενδυτικών προϊόντων, η ενημέρωση των συναλλασσομένων πρέπει να περιλαμβάνει ειδικές πληροφορίες, ούτως ώστε να διευκολύνεται η συγκρισιμότητα των προϊόντων αυτών με ομοειδή, αμιγώς καταθετικά ή αμιγώς επενδυτικά προϊόντα, καθώς και η κατανόηση της αναμενόμενης απόδοσης και των

πιθανών κινδύνων. Ειδικότερα, για τη διευκόλυνση της κατανόησης και συγκρισιμότητας των παραπάνω προϊόντων, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να προβαίνουν σε: αναγωγή του ποσοστού απόδοσης σε ετήσια βάση κατά το χρόνο της επένδυσης, ανεξάρτητα από το χρονικό ορίζοντα της τοποθέτησης, (και) σαφή και αναλυτική περιγραφή των παραγόντων που προσδιορίζουν την απόδοση των προϊόντων με εναλλακτικές παραδοχές ως προς τις κύριες συνιστώσες του προϊόντος (δείκτες χρηματιστηρίων, εξέλιξη συναλλαγματικής ισοτιμίας κλπ.), παραθέτοντας δύο τουλάχιστον αντιπροσωπευτικά παραδείγματα». Και, ναι μεν, η προπαρατιθέμενη διάταξη αναφέρεται στην ενημέρωση των συναλλασσομένων με την τράπεζα, οι οποίοι επιλέγουν ένα καταθετικό προϊόν, το οποίο έχει ένα βαθμό ρίσκου και γι' αυτό προσιδιάζει (χωρίς, ωστόσο, να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 3606/2007), στον χαρακτήρα των επενδυτικών προϊόντων, άξιο, ωστόσο, ανάλογης προστασίας είναι και το συμφέρον των δανειοληπτών που επιλέγουν δάνειο σε ξένο νόμισμα, το οποίο, ως εκ του πράγματος και δεδομένης της μακράς διάρκειας των δανείων (ιδίως αυτών της στεγαστικής πίστης), ενέχει υψηλό ρίσκο. Μάλιστα, δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κανείς ότι το συμφέρον των τελευταίων τούτων χρήζει ακόμη μεγαλύτερης προστασίας, έναντι αυτού των καταθετών, στους οποίους, κατά το γράμμα της, αναφέρεται η παραπάνω διάταξη της παρ. Β αριθ. 1 (in fine), καθώς οι δανειολήπτες, επειδή είναι αυτοί που «ζητούν χρήμα», βρίσκονται σε οικονομικά ασθενέστερη θέση, έναντι αυτών που επενδύουν χρήμα, και, άρα, είναι πιθανότερο να παρασυρθούν ευκολότερα σε επιλογές χωρίς, προηγουμένως, να έχουν αντιληφθεί, ή έστω εκτιμήσει, τις οικονομικές συνέπειες, που μπορεί να συνεπάγονται γι' αυτούς. Με τα πιο πάνω δεδομένα, η ενημέρωση του δανειολήπτη, σε σχέση με τα δάνεια σε συνάλλαγμα και αναφορικά με τον κίνδυνο, από ενδεχόμενη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, πρέπει να γίνεται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, που να διαθέτει το προβλεπόμενο από τη διάταξη του άρθρου 14 του Ν. 3606/2007 πιστοποιητικό καταλληλότητας, η δε θεσπιζόμενη, με την προαναφερόμενη διάταξη της ΠΔΤΕ 2501/2002 (§Β αριθ. 2 περ. χ), υποχρέωση ενημέρωσης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι συνίσταται και στην παροχή ειδικών πληροφοριών, ούτως ώστε να διευκολύνεται η συγκρισιμότητα του προϊόντος αυτού, με ομοειδή, καθώς και να γίνεται

κατανοητή η πιθανή εξέλιξη του δανείου, ως προς το οφειλόμενο κεφάλαιο, και οι πιθανοί κίνδυνοι, για τη διευκόλυνση δε της κατανόησης και συγκρισιμότητας του παραπάνω προϊόντος, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να προβαίνουν σε σαφή και αναλυτική περιγραφή των παραγόντων, που προσδιορίζουν την πορεία του δανείου, με εναλλακτικές παραδοχές, ως προς την κύρια συνιστώσα, που δεν είναι άλλη από την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας, παραθέτοντας δύο τουλάχιστον αντιπροσωπευτικά παραδείγματα.

Στην προκειμένη περίπτωση, με την υπό κρίση αγωγή και κατ' εκτίμηση του περιεχομένου της, τα ενάγοντα σωματεία εκθέτουν ότι είναι αναγνωρισμένες οργανώσεις καταναλωτών, εγγεγραμμένες στο Μητρώο Ενώσεων Καταναλωτών, που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης, το μεν πρώτο δευτεροβάθμιο, τα δε λοιπά πρωτοβάθμια. Ότι το πρώτο έχει μέλη του 11 πρωτοβάθμιες οργανώσεις καταναλωτών, ενώ όλα τα ενάγοντα αριθμούν, τουλάχιστον, 500 μέλη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που τάσσει ο νόμος και με τα στοιχεία, που αναλυτικά αναφέρονται στο αγωγικό δικόγραφο. Ότι η εναγομένη, μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές τραπεζικές εταιρίες, κατά τη διάρκεια των ετών 2006 - 2009 κατάρτισε και διέθεσε πληθώρα συμβάσεων στεγαστικών δανείων και λιγότερων συμβάσεων δανείων προς επαγγελματίες σε ξένο νόμισμα και, συγκεκριμένα, σε ελβετικό φράγκο. Ότι κατά το χρόνο της χορήγησης των ως άνω δανείων η τράπεζα, αν και όφειλε, ωστόσο, δεν παρείχε στους αντισυμβαλλόμενους δανειολήπτες αναλυτική πληροφόρηση σχετικά με τη λειτουργία του παρεχόμενου τραπεζικού προϊόντος τόσο για τους κινδύνους αύξησης των δόσεων και του άληκτου κεφαλαίου από μία σοβαρή υποτίμηση του ευρώ ή, αντίθετα, από μια ανατίμηση του ελβετικού φράγκου, όσο και για τα διαθέσιμα αντιστάθμισης του σχετικού συναλλαγματικού κινδύνου. Ότι οι επίμαχες δανειακές συμβάσεις συνιστούν ιδιότυπες συμβάσεις προσχώρησης και, μάλιστα, επενδυτικού χαρακτήρα χωρίς δυνατότητα διαπραγμάτευσης των όρων τους αφενός και του τρόπου υπολογισμού της οφειλόμενης δόσης σε ευρώ ή ελβετικό φράγκο αφετέρου. Ότι περιεχόμενο των ανωτέρω δανειακών συμβάσεων μεταξύ άλλων συνιστούσαν και παράνομοι και αδιαφανείς όροι, δυνάμει των οποίων η αποπληρωμή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων των χορηγούμενων δανείων θα γινόταν με βάση την κυμαινόμενη

νομισματική ισοτιμία ευρώ και ελβετικού φράγκου κατά τον χρόνο πληρωμής των δόσεων. Ότι η εφαρμογή των ανωτέρω όρων ήταν επιβλαβής για τα συμφέροντα των δανειοληπτών, λόγω της ραγδαίας μεταβολής της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ και ελβετικού φράγκου κατά το χρονικό διάστημα, που μεσολάβησε μεταξύ της εκταμίευσης των δανείων μέχρι και σήμερα. Ότι, εν συνεχεία, η εναγομένη, προκειμένου να αναδιαμορφώσει τα δάνεια και να διευκολύνει τους δανειολήπτες, πρότεινε νέες ειδικές συμβάσεις στους δανειολήπτες, εφόσον, όμως, πρώτα αυτοί αναγνώριζαν την νομιμότητα του οφειλόμενου κεφαλαίου, αν και αυτό έχει προκύψει ως αποτέλεσμα της εφαρμογής παράνομων γενικών συναλλακτικών όρων ενσωματωμένων στις επίδικες δανειακές συμβάσεις. Ότι, ωστόσο, η εναγομένη θεωρεί ισχυρούς τους επίμαχους όρους, με συνέπεια να διεκδικεί παράνομα την αποπληρωμή των δανείων με βάση την ανωτέρω μεταβαλλόμενη ισοτιμία, όπως ισχύει σήμερα, αλλά και όπως θα διαμορφωθεί σε μεταγενέστερα χρονικά διαστήματα. Ότι αυτή αρνείται παράνομα να ικανοποιήσει τα αιτήματα των δανειοληπτών, οι οποίοι ζητούν να καταβάλουν τα ποσά των τοκοχρεωλυτικών δόσεων με βάση την ισοτιμία, που ίσχυε κατά τον χρόνο εκταμίευσης των δανείων. Τέλος, ότι η εναγομένη αρνείται παράνομα να απαλείψει τους βλαπτικούς για τους δανειολήπτες όρους, αλλά και να βελτιώσει τις παρεχόμενες από αυτήν υπηρεσίες, δεχόμενη καταβολή στο ύψος της ισοτιμίας, που είχε διαμορφωθεί κατά τον χρόνο εκταμίευσης των δανείων. Ότι, ειδικότερα, η μη σύννομη συμπεριφορά της εναγομένης ερείδεται α) στο ότι ο ανωτέρω όρος περί υπολογισμού της δόσεως του δανείου με βάση την εκάστοτε τρέχουσα (κατά την καταβολή της δόσης) ισοτιμία ευρώ/ελβετικού φράγκου είναι καταχρηστικός ως διαταράσσει λόγω της αδιαφάνειάς του σημαντικά την ισορροπία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων εις βάρος του καταναλωτή (άρθρο 2 παρ. 2, 6 και 7 ν. 2251/1994). Ότι, ειδικότερα κατά παράβαση της ειδικής αρχής της διαφάνειας και προσβολής της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μερών, ο συγκεκριμένος όρος δεν είναι ευκρινής και εύληπτος, διότι δεν διατυπώνεται με διαφάνεια ο τρόπος λειτουργίας της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η μέθοδος και οι ιδιαιτερότητες του μηχανισμού μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε ξένο νόμισμα. Μάλιστα, η αδιαφάνεια αυτή δεν ήρθη καθώς η εναγομένη δεν ενημέρωσε ορθώς τους

καταναλωτές σχετικά με τον κίνδυνο της ενδεχόμενης διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην επίδικη περίπτωση και με το κόστος χρησιμοποίησης τεχνικών κάλυψης του ως άνω κινδύνου. Στο πλαίσιο δε αυτό, ότι η πλήρωση του σχετικού συμβατικού κενού κατόπιν ακυρότητας και επακόλουθης ανενέργειας του όρου πρέπει να γίνει με συμπληρωματική ερμηνεία κατ' άρθρο 200 ΑΚ και όχι με εφαρμογή του άρθρου 291 ΑΚ. β) Ότι, εν προκειμένω, τίθεται ζήτημα παραβίασης των άρθρων 9 α' – θ' ν 2251/1994, διενέργειας παραπλανητικής διαφήμισης, αλλά και καταστρατήγησης των αρχών της καλής πίστης, καθώς η τράπεζα με τη χρήση δόλιων και παράνομων μέσων προξένησε ζημία στους καταναλωτές και, συνεπώς, συντρέχουν και οι όροι των άρθρων 914, 919 και 281 ΑΚ, γ) ότι πρόκειται για παράνομη και άκυρη δικαιοπραξία ως αντίθετη στα χρηστά ήθη και ιδίως ως αισχροκερδής κατά τα άρθρα 178, 179 ΑΚ, δ) Ότι, εν προκειμένω, συντρέχει περίπτωση αναπροσαρμογής της παροχής λόγω έκτακτης και απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών κατά άρθρα 288, 388 ΑΚ. Με αυτό το ιστορικό και τις αιτιάσεις οι ενάγουσες καταναλωτικές οργανώσεις με κύρια βάση την ακυρότητα των προδιατυπωμένων και φερόμενων ως καταχρηστικών γενικών συναλλακτικών όρων δυνάμει των οποίων η κρίσιμη νομισματική ισοτιμία ευρώ και ελβετικού φράγκου προσδιορίζεται στον χρόνο της πληρωμής των δόσεων και όχι στον χρόνο της εκταμίευσης των δανείων, με επικουρικές δε βάσεις αφενός την απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών, που επήλθε συνεπεία της ραγδαίας ανατίμησης του ελβετικού φράγκου έναντι του ευρώ και κατέστησε υπέρμετρα επαχθή την εξυπηρέτηση των συμβατικών υποχρεώσεων των δανειοληπτών και αφετέρου την επικαλούμενη αδικοπρακτική ευθύνη της τράπεζας, η οποία φέρεται να χορήγησε τα επίδικα στεγαστικά δάνεια εφαρμόζοντας αθέμιτη εμπορική πρακτική, συνισταμένη στην χρήση παραπλανητικής διαφήμισης και στην παροχή ελλιπών και εσφαλμένων πληροφοριών μέσω τραπεζικών υπαλλήλων, μη εφοδιασμένων με το απαιτούμενο νόμιμο πιστοποιητικό για την παροχή υπηρεσιών αναφορικά με τα προτεινόμενα επενδυτικά προϊόντα, όπως εκτιμώνται προσηκόντως τα διατυπωθέντα αιτήματα, ζητούν με προσωρινά εκτελεστή απόφαση : (α) Να απαγορευθεί στην εναγόμενη τραπεζική εταιρία να διατυπώνει στο μέλλον, να επικαλείται και να χρησιμοποιεί, υπό μορφή γενικών όρων των συναλλαγών, δανειακές ρήτρες, που προβλέπουν την

αποπληρωμή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων και τον υπολογισμό του άληκτου κεφαλαίου, με βάση την εκάστοτε ισχύουσα συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ και ελβετικού φράγκου κατά την ημερομηνία της πληρωμής. (β) Να απαγορευθεί στην εναγόμενη τράπεζα να απαιτεί την καταβολή των δόσεων βάσει της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ και ελβετικού φράγκου, όπως αυτή διαμορφώνεται κατά τον χρόνο της πληρωμής. (γ) Να απαγορευθεί στην εναγόμενη τράπεζα να αποκρούει την εκ μέρους των δανειοληπτών καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε ελβετικό φράγκο στο ισόποσο τους σε ευρώ, βάσει της ισοτιμίας ευρώ και ελβετικού φράγκου κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και της χορήγησής του σε ευρώ. (δ) Να απαγορευθεί η καταγγελία των συμβάσεων των δανείων, εάν οι δανειολήπτες καταβάλλουν τα ποσά των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε ελβετικό φράγκο στο ισόποσό τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας ευρώ και ελβετικού φράγκου κατά τον χρόνο εκταμίευσης των δανείων και της χορήγησής τους σε ευρώ. (ε) Να υποχρεωθεί η εναγόμενη τράπεζα να ανέχεται και να μην επιδιώκει καταβολές εξόφλησης των δανείων μερικώς ή ολικώς εκ μέρους των δανειοληπτών μετατρέποντας το καταβαλλόμενο από αυτούς ποσό σε ευρώ σε ελβετικό φράγκο με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία, που ίσχυε κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου. (ζ) Να παραλείπει η τράπεζα να μετατρέπει το προκύπτον χρεωστικό υπόλοιπο σε ευρώ με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του ελβετικού φράγκου την ημέρα της καταγγελίας. (στ) Να παύσει η εναγόμενη να χρησιμοποιεί και να εκδίδει αποσπάσματα εμπορικών βιβλίων και αντιγράφων λογαριασμών, στα οποία γίνεται υπολογισμός των δόσεων και τόκων κατόπιν μετατροπής του ελβετικού φράγκου σε ευρώ βάσει άλλης συναλλαγματικής ισοτιμίας από αυτή, που ισχύει κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου. (η) Να υποχρεωθεί η τράπεζα να συμψηφίσει όλες τις χρεώσεις, τόκους δόσεων, αλλά και καταβολές εκ μέρους των δανειοληπτών, που έγιναν κατόπιν μετατροπής του ελβετικού φράγκου σε ευρώ με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά τον χρόνο εκταμίευσης εκάστου δανείου, άλλως με βάση το ποσό των ευρώ, που εκταμιεύτηκε και το συμβατικό επιτόκιο, (θ) Να απέχει η εναγόμενη από την είσπραξη των απαιτήσεων με κάθε τρόπο, αλλά και της καταγγελίας των συμβάσεων των δανείων της παραπάνω κατηγορίας, έως ότου προβεί στον ορθό επανυπολογισμό και ενημερώσει τους δανειολήπτες με εξώδικη δήλωση

επιδιδόμενη με δικαστικό επιμελητή, (ι) Να απαγορευθεί στην εναγομένη η κάθε είδους χρήση των εγγράφων των ρυθμίσεων και μειώσεων δόσεων σε τρίτους τόσο στα δάνεια της επίδικης κατηγορίας όσο και στα κάθε είδους και φύσης δάνεια της, που περιέχουν τον γ.ο.σ., με τον οποίο ο καταναλωτής αναγνωρίζει την οφειλή του έναντι της εναγομένης ως νόμιμη, καθώς και η επίκληση της συμφωνίας αναγνώρισης του χρέους. (κ) Να απειληθεί σε βάρος της εναγομένης χρηματική ποινή 100.000 ευρώ για κάθε μία επιμέρους και ανά καταναλωτή, αλλά και κατά ημέρα παραβίαση του διατακτικού της εκδοθεισομένης απόφασης εκάστης των παραπάνω υποχρεώσεων. Τέλος ζητούν να συμψηφιστεί η δικαστική δαπάνη τους.

Με αυτό το περιεχόμενο και αιτήματα η υπό κρίση αγωγή, στην οποία σωρεύονται μια κύρια βάση και τρεις επικουρικές (άρθρο 219 ΚΠολΔ), φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, το οποίο είναι καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο για την εκδίκαση της, προκειμένου να συζητηθεί κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (άρθρο 10 §§ 19, 20 εδ. α' ν. 2251/1994, 25 § 2 σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 741 επ. του ΚΠολΔ), δεδομένου ότι έχει ασκηθεί εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των έξι μηνών από την τελευταία εκδήλωση της φερόμενης ως παράνομης συμπεριφοράς, που αποτελεί τη βάση της, κατ' άρθρο 10 παρ. 18 δ. α' του ν. 2251/1994. Η εναγομένη ισχυρίζεται ότι είναι απαράδεκτη η επίδικη συλλογική αγωγή, διότι, αφενός, εν προκειμένω τα ενάγοντα δεν είναι φορείς εκπροσώπησης και προστασίας των συμφερόντων ενός απροσδιόριστου αριθμού καταναλωτών, αλλά ξεχωριστών ατόμων με προσβαλλόμενα ατομικά δικαιώματα, ώστε να μην μπορούν να ενεργούν ως μη δικαιούχοι δίαδικοι για την προστασία των μελών τους στο πλαίσιο της κατ' εξαίρεση νομιμοποίησης, εφόσον απλώς σωρεύουν τα συμφέροντα των ατόμων, που εθίγησαν από συγκεκριμένη παράβαση, αφετέρου, δεν πληρούται το άρθρο 10 § 16 ν. 2251/1994, επειδή η επίδικη αγωγή αφορά, τόσο στα στεγαστικά δάνεια, όσο και στα δάνεια προς επαγγελματίες για επαγγελματική χρήση και όσον αφορά σε αυτή τη δεύτερη κατηγορία έγερσης συλλογικής αγωγής για τους προσβαλλόμενους ως καταχρηστικούς όρους των επαγγελματικών δανείων, αυτές οι συμβάσεις αφορούν μόλις σε 21 άτομα, που έλαβαν δάνεια για επαγγελματική χρήση και, συνεπώς, δεν συντρέχει ο απαρέγκλιτος όρος για την έγερση της συλλογικής αγωγής,

δηλαδή η προσβολή τουλάχιστον 30 καταναλωτών. Πρόκειται για ένσταση έλλειψης ενεργητικής νομιμοποίησης, η οποία είναι νόμιμη ερειδόμενη στο άρθρο 10 §§ 15 και 16 ν 2251/1994. Ωστόσο η εν λόγω ένσταση είναι απορριπτέα ως αβάσιμη και ως προς τα δύο της σκέλη. Ειδικότερα ως προς το πρώτο σκέλος της πρέπει να σημειωθεί ότι οι προϋποθέσεις ενεργητικής νομιμοποίησης των ενώσεων καταναλωτών για την άσκηση συλλογικής αγωγής προκύπτουν ευθέως από το άρθρο 10 παρ. 16 του Ν 2251/1994, σύμφωνα με το οποίο "Ενώσεις καταναλωτών, που έχουν τουλάχιστον πεντακόσια ενεργά μέλη και έχουν εγγραφεί στο μητρώο ενώσεων των καταναλωτών πριν από ένα τουλάχιστον έτος, μπορούν να ασκούν κάθε είδους αγωγή για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού (συλλογική αγωγή)". Ο νόμος, επομένως, καθορίζει λεπτομερώς τις προϋποθέσεις νομιμοποίησης των ενώσεων καταναλωτών για την άσκηση συλλογικών αγωγών, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς: α) η ασκούσα την συλλογική αγωγή ένωση πρέπει να έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν 2251/1994 και να έχει σκοπό την προστασία των συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού, β) η ένωση να έχει εγγραφεί στο Μητρώο Καταναλωτών ένα χρόνο προ της εγέσεως της αγωγής και γ) η ένωση να αριθμεί συνολικά τουλάχιστον 500 ενεργά μέλη. Τα ανωτέρω στοιχεία αναφέρονται αναλυτικά στην αγωγή και είναι αρκετά για τη θεμελίωση της ενεργητικής νομιμοποίησης των εναγόντων σωματείων, χωρίς να απαιτείται η επίκληση και απόδειξη του στοιχείου της εκπροσώπησης και προστασίας των συμφερόντων ενός απροσδιόριστου αριθμού καταναλωτών, στοιχείο το οποίο, άλλωστε, τεκμαίρεται με την πλήρωση της υπό στοιχείο γ' προϋπόθεσης (ένωση με 500 ενεργά μέλη τουλάχιστον), που εκτέθηκε ανωτέρω. Ως προς το δεύτερο σκέλος του εν λόγω ισχυρισμού πρέπει να σημειωθεί ότι με την ενεργητική νομιμοποίηση των εναγόντων ουδόλως παραβιάζεται ο όρος που προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ 16 εδ' τελευταίο του ίδιου νόμου, σύμφωνα με τον οποίο η αγωγή του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να ασκηθεί και όταν η παράνομη συμπεριφορά προσβάλλει τα συμφέροντα τριάντα τουλάχιστον καταναλωτών, αφού στην παρούσα (αγωγή) δεν γίνεται διαχωρισμός ως προς τους προσβαλλόμενους δανειολήπτες από τις συμβάσεις των στεγαστικών δανείων και από τις συμβάσεις, που εξυπηρετούν επαγγελματικούς στόχους, ενώ στην

έννοια του καταναλωτή με την ιδιότητα του τελικού αποδέκτη του προϊόντος και της υπηρεσίας εμπίπτουν όλοι οι δανειολήπτες, αδιακρίτως, αν έλαβαν δάνειο για επαγγελματικό ή για εμπορικό σκοπό, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται διαχωρισμός μεταξύ τους (ΟΛΑΠ 13/2015, ΤΝΠ Νόμος). Τέλος για την απόδειξη της ενεργητικής νομιμοποίησης των εναγόντων σωματείων στην άσκηση της κρινόμενης αγωγής νομίμως προσκομίζονται τα καταστατικά των ενώσεων, οι από 11-10-2011 και 22-11-2015 κατάλογοι αναγνωρισμένων καταναλωτικών οργανώσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης, από όπου προκύπτει η εγγραφή στο μητρώο του για χρονικό διάστημα άνω του έτους, τα από 15-7-2015 πρακτικά των Διοικητικών συμβουλίων τους για την άσκηση της κρινόμενης αγωγής, οι από 17-11-2015 υπεύθυνες δηλώσεις των Διοικητικών Συμβουλίων των πρωτοβάθμιων σωματείων για τον αριθμό των μελών τους, από τις οποίες προκύπτει ότι όλα (πλην του πρώτου, που είναι δευτεροβάθμιο) αριθμούν πάνω από 500 μέλη, μη απαιτούμενης από το νόμο της ονομαστικής αναφοράς των πεντακοσίων (τουλάχιστον) ενεργών μελών (άρθρο 10 § 17 Ν.2251/1994). Περαιτέρω η εναγομένη ισχυρίζεται ότι η αγωγή τυγχάνει απαράδεκτη ως προώρως ασκηθείσα, διότι καθοριστικό στοιχείο για την κρίση περί καταχρηστικότητας ή όχι της επίδικης ρήτηρας (περί συναλλαγματικής ισοτιμίας στις επίδικες συμβάσεις δανείου), είναι η πορεία της. Αυτή, ωστόσο, δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να αλλάξει, ιδίως, κατά τη διάρκεια των επίδικων δανείων, που έχουν δοθεί έως 10 ή 20 ή 30 ή και 40 έτη. Η συναλλαγματική δε ισοτιμία συνδέεται άμεσα με ποικίλλους παράγοντες και δεν εξαρτάται από μία χρονική στιγμή, ενώ η πρόβλεψη περί μελλοντικής διακύμανσης και δε αρνητικής κάθε άλλο παρά ασφαλής είναι. Ο ανωτέρω ισχυρισμός επιχειρούμενος να θεμελιωθεί στις διατάξεις των άρθρων 69, 70, 223, 224, 269 και 281 ΚΠολΔ, είναι μη νόμιμος και ως εκ τούτου απορριπτέος, δεδομένου ότι οι ενάγουσες αιτούνται σύμφωνα με το κύριο και τα επικουρικά αιτήματα της αγωγής τους, να δεχτεί το Δικαστήριο τον καταχρηστικό και επομένως άκυρο χαρακτήρα των αναφερόμενων όρων και να διατάξει την παράλειψη της χρήσης τους με την πλήρωση του δημιουργούμενου κενού με βάση την ΑΚ 200, και δεν αιτούνται την αποκατάσταση τυχόν μελλοντικής τους ζημίας, σύμφωνα με το 69 ΚΠολΔ, ήτοι δεν επιδιώκουν προληπτική δικαστική προστασία. Κατά τα λοιπά η αγωγή είναι επαρκώς ορισμένη, απορριπτομένης σχετικής νομίμως

προβληθείσας κατ' άρθρα 111 § 2, 118 εδ. 4 και 216 § 1 ΚΠολΔ ένστασης αοριστίας ως προς την κύρια βάση της, διότι αναφέρονται στο δικόγραφο της αγωγής όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τη δικαστική εκτίμησή της με βάση τις διατάξεις του νόμου 2251/1994 και, ιδίως, ότι η εναγομένη διά των αρμοδίων υπαλλήλων της ενθάρρυνε πελάτες της είτε να συνάψουν εξ αρχής δάνεια σε ελβετικό φράγκο είτε να μεταβάλλουν το νόμισμα χορηγηθέντος ήδη σε ευρώ δανείου σε ελβετικά φράγκα, για το λόγο ότι θα είχε χαμηλότερο επιτόκιο και χαμηλότερη μηνιαία δόση, το δε ελβετικό φράγκο είναι σταθερό νόμισμα, ενώ δεν τους ενημέρωνε ότι με τη λήψη του δανείου αυτού ανελάμβαναν τον κίνδυνο μεταβολής της ισοτιμίας των νομισμάτων για όσα χρόνια κρατούσε το δάνειο ούτε ότι οι συμβάσεις αυτές δεν ήταν συνηθισμένες συμβάσεις δανείου, αλλά είχαν έντονο το στοιχείο του επενδυτικού κινδύνου. Επίσης, τα ενάγοντα επισημαίνουν ότι η εναγομένη δεν ενημέρωνε τους καταναλωτές, ως όφειλε, ούτε τους παρείχε κανένα ουσιώδες παράδειγμα για την ενδεχόμενη διαμόρφωση της ισοτιμίας των δύο νομισμάτων στο μέλλον και, συνεπώς, για τη μεταβολή του ποσού της οφειλής λόγω της πιθανής διακύμανσης της ισοτιμίας αυτής, ώστε να αφομοιώσουν το ουσιαστικό περιεχόμενο των επίδικων όρων της δανειακής σύμβασης. Με αυτά δε που αναφέρονται στην αγωγή εξειδικεύεται επαρκώς η προσβαλλόμενη ως καταχρηστική συμπεριφορά της τράπεζας, που χωρίς επαρκή ενημέρωση, αλλά με αδιαφανείς όρους μέσω αθέμιτων εμπορικών πρακτικών έπειθε πληθώρα καταναλωτών να υπογράψουν το επίδικο τραπεζικό προϊόν. Εξάλλου η αγωγή είναι νόμιμη ως προς την κύρια βάση της ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων 2 §§ 2, 6 και 7, 10 §§ 1, 2, 3, 4, 5, 16 εδ. α' του ν. 2251/1994, 281, 200, 806 ΑΚ, 70, 907, 908 § 1 και 947 § 1 ΚΠολΔ πλην των επικουρικών βάσεων της και δη α) της αδικοπρακτικής ευθύνης της τράπεζας λόγω δόλιας και αντίθετης με την καλή πίστη συμπεριφοράς συνισταμένης στην παροχή ελλιπών, εσφαλμένων και παραπλανητικών πληροφοριών από τραπεζικούς υπαλλήλους, αναφορικά με τα επίδικα δάνεια. γ) λόγω αντίθεσης στα χρηστά ήθη ιδίως λόγω του αισχροκερδούς χαρακτήρα κατά άρθρα 178 και 179 ΑΚ και δ) της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών κατ' άρθρα 288, 388 ΑΚ, που επήλθε συνεπεία της ραγδαίας ανατίμησης του ελβετικού φράγκου και κατέστησε υπέρμετρα επαχθή την εξυπηρέτηση των συμβατικών υποχρεώσεων των δανειοληπτών, οι οποίες πρέπει να απορριφθούν ως

νόμω αβάσιμες. Συγκεκριμένα, κατά τα ειδικά διαλαμβανόμενα στην υπό στοιχείο Ι μείζονα πρόταση, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αχθεί σε δικανική κρίση κατόπιν υπαγωγής του ιστορικού, κριθέντος βάσει των αφηρημένων δικαιοδοτικών κριτηρίων, που εφαρμόζονται επί της δίκης της συλλογικής αγωγής του άρθρου 10 § 16 εδ. α' Ν 2251/1994, στο νομοτυπικό των διατάξεων των άρθρων 288 και 388 ΑΚ, εφόσον η ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου, που απαιτείται για την εφαρμογή τους προκύπτει από τον άρρηκτο συνδυασμό αντικειμενικών και υποκειμενικών κριτηρίων, η συνδρομή των οποίων είναι αναγκαία για τη διορθωτική λειτουργία των ως άνω διατάξεων αφενός και τη διαπλαστική επί τούτου επέμβαση του δικαστηρίου αφετέρου. Τούτο θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνον στο πλαίσιο διεξαγωγής αμιγώς ατομικών δικών και, μάλιστα, κατά την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, προκειμένου να εξετασθούν ξεχωριστά για καθέναν από τους προσφεύγοντες δανειολήπτες η συνδρομή των όρων, που θέτουν τα ως άνω άρθρα στη βάση *in concreto* αξιολόγησης των ατομικών δεδομένων, χαρακτηριστικών και σκοπιμοτήτων κάθε δανειακής σύμβασης. Η διερεύνηση, δηλαδή, του «προσωπικού δικαιοπρακτικού θεμελίου» συνισταμένου, εν πολλοίς, στις προσωπικές εκτιμήσεις και καταστάσεις, ικανότητες και προβλέψεις, επιδιώξεις και διακινδυνεύσεις των αντισυμβαλλόμενων μερών δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της συλλογικής δίκης, στο πλαίσιο της οποίας το δικαστήριο καλείται να διατάξει ρυθμιστικά - διαπλαστικά μέτρα υπερατομικού χαρακτήρα. Αντιστοίχως, όσον αφορά στις λοιπές επικουρικές βάσεις αδικοπρακτικής ευθύνης κατά τα άρθρα 914 και 919 ΑΚ και δόλιας αντίθεσης στα χρηστά ήθη, ιδίως καταπλεονέκτησης κατά τα άρθρα 178 - 179 ΑΚ, αφενός ο δόλος στο πρόσωπο της εναγομένης και αφετέρου το γεγονός της ανάγκης, κουφότητας ή απειρίας (στη ζωή ή στις συναλλαγές) των δανειοληπτών και η εκμετάλλευση με παράνομους και παραπλανητικούς χειρισμούς αυτής της κατάστασης δεν μπορεί να κριθεί γενικώς στο πρόσωπο του μέσου καταναλωτή, αλλά μόνο κατ' ιδίαν κατά την κατάρτιση κάθε σύμβασης ξεχωριστά. Επιπροσθέτως, το αίτημα, το διατακτικό της εκδοθείσόμενης απόφασης να ισχύσει στους αναφερόμενους Έλληνες και αλλοδαπούς καταναλωτές πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμο, διότι τα όρια ισχύος της δικαστικής απόφασης προβλέπονται από τους δικονομικούς κανόνες και δεν συνιστούν αντικείμενο δικαστικής διάγνωσης. Πρέπει,

επομένως, η κρινόμενη αγωγή να ερευνηθεί ως προς το μέρος, που κρίθηκε νόμιμη, για να κριθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα, δεδομένου δε ότι η αγωγή δεν είναι αποτιμητή σε χρήμα, αλλά κύριο αίτημα της είναι η παράλειψη της παράνομης συμπεριφοράς της εναγομένης δεν απαιτείται η καταβολή δικαστικού ενσήμου.

Η εναγομένη, δεν αρνείται την κατάρτιση μεταξύ αυτής και των αντισυμβαλλόμενων της καταναλωτών των συμβάσεων με τους γενικούς όρους συναλλαγών, που αναφέρονται στην αγωγή, ωστόσο, αρνείται αιτιολογημένα ότι οι εν λόγω γενικοί όροι είναι παράνομοι και καταχρηστικοί, ισχυριζόμενη ότι οι καταναλωτές έλαβαν την προσήκουσα ενημέρωση από τους υπαλλήλους της κατά το προσυμβατικό στάδιο σύναψης των επίδικων συμβάσεων για το περιεχόμενο των συμβατικών όρων αυτής και τον κίνδυνο από τη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας σε ευρώ/ελβετικό φράγκο. Τέλος, προβάλλει ~~απόλυτο αίτημα προδικαστικής παραπομπής χωρίς να εξειδικεύει το αντικείμενο, που πρέπει να παραπεμφθεί στο αρμόδιο Δικαστήριο κατ' άρθρο 234 Συνθ.Ε.Κ και ως εκ τούτου το αίτημα πρέπει να απορριφθεί.~~

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 80 και 752 ΚΠολΔ, συνάγεται ότι, αν σε δίκη, που εκκρεμεί μεταξύ άλλων, τρίτος έχει έννομο συμφέρον, να νικήσει κάποιος διάδικος, έχει δικαίωμα, έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης, να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση, προκειμένου να υποστηρίξει τον διάδικο αυτό. Η πρόσθετη παρέμβαση ασκείται σε κάθε στάση της δίκης, εωσότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση από το Δικαστήριο. Για την άσκησή της, όμως, απαιτείται η ύπαρξη ειδικού εννόμου συμφέροντος στο πρόσωπο του παρεμβαίνοντος τρίτου και δη να αποβεί η μεταξύ άλλων εκκρεμής δίκη υπέρ του διαδίκου, για τον οποίο παρεμβαίνει, που υφίσταται, όταν με αυτήν (παρέμβαση) μπορεί να προστατευτεί δικαίωμα του παρεμβαίνοντος ή να αποτραπεί η δημιουργία νομικής υποχρέωσης σε βάρος του, ακόμα και αν το προστατευτέο δικαίωμα ή η αποφευκτέα υποχρέωση δεν έχουν περιουσιακό χαρακτήρα (ΟΛΑΠ 8/1998 ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 5/2003 ΤΝΠ Νόμος). Με τις από 9-12-2015, 3-12-2015, 14-11-2015, 25-12-2015 και 3-12-2015 πρόσθετες παρεμβάσεις υπέρ των εναγόντων, οι ασκήσαντες (τις παρεμβάσεις) με το δικόγραφο των προτάσεων παρεμβαίνουν στη δίκη, που διεξάγεται επί της ως άνω κύριας αγωγής, ζητώντας να γίνει αυτή δεκτή στο

αίτημα κατα-
πομπής προς
κατά του
ερωτήματα στο
ΔΕΚ (αίτημα
267 ΔΛΕΕ-
πρωτων 234
Συνθ.Ε.Κ) χωρίς
να εξειδικεύει
το αντικείμενο
του ερωτή-
ματος που
χρησιμοποιείται
αληθινώς
βλ. ΔΕΚ.
το ανωτέρω
αίτημα
επιφέρει ομο-
πληγες ως
απαρτίδες το
πρόσωπο
βλ. ηρεπεί
να θυμωθώ
ότι σε κάθε
πρόσθετη
δίκη υπάρχει
στην
ερωτήματα
2/16κν/στ
πρόξενος θεσπι-
του ΔΕΚ

του οργάνου της ένωσης, σύμφωνα με τη κριτική
απόφαση της Ε.Ε. των Εξέδρα απόφασης

σύνολό της. Με τέτοιο περιεχόμενο και αίτημα, οι υπό κρίση πρόσθετες παρεμβάσεις, που έχουν ασκηθεί αρμοδίως μεν ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου της κύριας δίκης (άρθρο 31 ΚΠολΔ) παραδεκτά δε κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο χωρίς να απαιτείται η τήρηση προδικασίας (752 § 2 ΚΠολΔ) και με έννομο συμφέρον παρέμβασης στην εκκρεμή κύρια δίκη, ότι η εξέλιξη αυτής δύναται να έχει ως αποτέλεσμα την προστασία των δικαιωμάτων των μελών - καταναλωτών τους κατόπιν κήρυξης των επίδικων όρων καταχρηστικών και απαγόρευσης χρησιμοποίησής τους εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου και είναι νόμιμες ερειδόμενες επί των διατάξεων των άρθρων 68, 74, 75, 80, 752 § 2, 325 περ. 2, 778, 919 περ. 2 και 31 ΚΠολΔ και, συνεπώς, πρέπει να ερευνηθούν περαιτέρω, κατ' ουσίαν.

Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων απόδειξης και ανταπόδειξης, που εξετάστηκαν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου τούτου και περιλαμβάνονται στα ταυτάρια με την παρούσα πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης, των εγγράφων, που νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι, την με αριθμό 6943/24-11-2015 ένορκη βεβαίωση του Νικολάου Γκίκα, που ελήφθη ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών Ευφροσύνης Σιμοπούλου, με επιμέλεια της εναγομένης μετά από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση των αντιδίκων της πριν από δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες (270 § 2 εδάφιο γ', 741 ΚΠολΔ) (βλ. την με αριθμό 870^Ε/18-11-2015 έκθεση του δικαστικού επιμελητή Παναγιώτη Ραδιώτη), την με αριθμό 6944/24-11-2015 ένορκη βεβαίωση της Ευγενίας Μαυρομάτη, που ελήφθη ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών Ευφροσύνης Σιμοπούλου, με επιμέλεια της εναγομένης μετά από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση των αντιδίκων της πριν από δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες (270 § 2 εδάφιο γ', 741 ΚΠολΔ) (βλ. την με αριθμό 870^Ε/18-11-2015 έκθεση του δικαστικού επιμελητή Παναγιώτη Ραδιώτη), την με αριθμό 6980/14-12-2015 ένορκη βεβαίωση της Άλκηστis Παπαχαλαράμπος, που ελήφθη ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών Ευφροσύνης Σιμοπούλου, με επιμέλεια της εναγομένης μετά από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση των αντιδίκων της πριν από δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες (270 § 2 εδάφιο γ', 741 ΚΠολΔ) (βλ. την με αριθμό 1043^Ε/8-12-2015 έκθεση του δικαστικού επιμελητή Παναγιώτη Ραδιώτη), καθώς και τις υπ' αριθμ. 7282/2015, 7283/2015,

7284/2015, 7285/2015, 7286/2015, 7287/2015, 7288/2015, 7290/2015, 7291/2015, 7367/2015, 7368/2015, 7369/2015, 7370/2015, 7371/2015 και 7372/2015 ένορκες βεβαιώσεις των δανειοληπτών Δημήτρη Χατζίδη, Βασιλείας Κουμέντη, Ελένης Τσόλα, Αλεξάνδρας Αντωνιάδου, Κωνσταντίνου Ξυλαρδιστού, Ηλία Μεταζά, Μιχαήλ Μανούσου, Φωτούλας Αργυροπούλου, Ευάγγελου Μπέση, Μιχάλη Γκατζώνη, Διαμαντίας Παπαγεωργίου, Παναγιώτη Ντόμπροβιτς, Παρασκευής Κεχαγιά, Βασιλικής Καζάκου, Σταυρούλας Παμπουκίδου, ενώπιον του Ειρηνοδίκη κατόπιν εμπρόθεσμης και νομότυπης κλήτευσης της καθής πριν από δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες (270 § 2 εδάφιο γ', 741 ΚΠολΔ, δυνάμει της 1898β'/18-11-2015 έκθεσης επίδοσης του Δικαστικού Επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών Μάριου Τζάθα), καθώς και την υπ' αριθμ. 22884/2015 ένορκη βεβαίωση του Αντώνιου Κουμπιά ενώπιον της Συμβολαιογράφου Πάτρας Σαπφούς Παπαγιάβη, την υπ' αριθμ. 1199/2015 ένορκη βεβαίωση του Παναγιώτη Ραχανιώτη ενώπιον της Συμβολαιογράφου Χαλανδρίου Μαρία Παλαιοκρασά, οι οποίες αμφότερες λαμβάνονται υπόψη, αν και δεν κλήθηκε να παραστεί κατά τη λήψη τους, ο αντίδικος εκείνου, με την επιμέλεια του οποίου έγιναν (ΑΠ 131/2009 ΤΝΠ Νόμος), την υπ' αριθμ. 1662/2015 ένορκη βεβαίωση της Νίκης Βουτενιώτη ενώπιον της Συμβολαιογράφου Περιστερίου Αναστασίας Μυγιάκη και την υπ' αριθμ. 3817/2015 ένορκη βεβαίωση του Δημήτριου Αμπατζόγλου ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών, που ελήφθησαν εξ αφορμής άλλης δίκης, ωστόσο, λαμβάνονται υπόψη για συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων (ΑΠ 411/2012, ΤΝΠ Νόμος), όλες δε οι ανωτέρω ένορκες βεβαιώσεις των εναγόντων λαμβάνονται υπόψη, κατά την εκτίμηση των αποδείξεων, διότι στην προκείμενη διαδικασία βάσει του άρθρου 759 § 3 ΚΠολΔ ισχύει το σύστημα της ελεύθερης απόδειξης και το δικαστήριο δύναται να λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, ενώ οι περιορισμοί, που ισχύουν κατά το άρθρο 270 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται αναλόγως στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας και δη ο αριθμητικός περιορισμός των τριών, όπως προκύπτει από τη συνδυαστική εφαρμογή των άρθρων 744 και 759 παρ. 3 ΚΠολΔ (ΑΠ 2228/2007, ΤΝΠ Νόμος· ΑΠ 289/1999, ΤΝΠ Νόμος), από τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας, που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο (άρθρο 336 ΚΠολΔ), αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά : Κατά τα έτη 2000 έως 2009, ιδίως δε κατά τα έτη 2006 έως

2009, η εναγόμενη ανώνυμη τραπεζική εταιρία χορήγησε πληθώρα έντοκων δανείων καταναλωτικής πίστης σε ελβετικό φράγκο είτε για την απόκτηση οικογενειακής στέγης στην Ελλάδα (στεγαστικά δάνεια) είτε για την αναχρηματοδότηση δανείων ταυτόσημου χαρακτήρα, που είχαν ήδη στο παρελθόν, χορηγηθεί, καθώς και για την απόκτηση επαγγελματικής στέγης ή άλλους επαγγελματικούς ή εμπορικούς σκοπούς του δανειολήπτη (επαγγελματικά δάνεια). Στις ανωτέρω έντυπες συμβάσεις περιλαμβάνονταν μεταξύ άλλων ο στερεότυπος όρος 7^α §§ 2 και 3, που προέβλεπε ότι : «Εφόσον το δάνειο ή οποιοδήποτε τμήμα αυτού έχει χορηγηθεί σε συνάλλαγμα, ο/οι οφειλέτης/ες υποχρεούται/νται να εκπληρώσει/ουν τις εντεύθεν υποχρεώσεις του/τους προς την τράπεζα είτε στο νόμισμα της χορήγησης είτε σε ευρώ με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του νομίσματος την ημέρα της καταβολής» (§ 2) «Εφόσον το Δάνειο χορηγήθηκε κατά ένα μέρος σε Euro και κατά το υπόλοιπο σε συνάλλαγμα, το ποσό των κάθε μορφής εισπράξεων σε εξόφληση των από το δάνειο υποχρεώσεων, σε περίπτωση αμφιβολίας, φέρεται σε εξόφληση των Euro και συναλλαγματικών υποχρεώσεων με την ίδια αναλογία Euro/συναλλαγματικής χρήσης» (§ 3). Στον στερεότυπο δε όρο 9 § 1 των ανωτέρω συμβάσεων προβλεπόταν ότι «Σε περίπτωση καταγγελίας, σύμφωνα με το αμέσως προηγούμενο άρθρο, η τράπεζα δικαιούται να μετατρέψει το σύνολο της απαίτησης σε ισότιμη οφειλή Euro με βάση την τιμή πώλησης, που ισχύει κατά την ημέρα της καταγγελίας». Όλα τα ανωτέρω συνιστούσαν πάγιο και στερεότυπα επαναλαμβανόμενο περιεχόμενο των ως άνω συμβάσεων. Εξάλλου αναπόσπαστο μέρος αυτών (των δανειακών συμβάσεων) αποτέλεσε και το προσάρτημα I, που κατά τους ειδικότερους όρους 6 και 13 ή 13^α (στις περισσότερες δανειακές συμβάσεις) ανέφερε ότι : αφενός «Ο οφειλέτης δύναται να κάνει χρήση της ευχέρειας των όρων 4. 4 α' και 4 β'» δηλαδή να ζητήσει «μείωση της μηνιαίας τοκοχρεωλυτικής δόσης του δανείου έως και 50% (όρος 4 περ.α') ή «αύξηση της μηνιαίας τοκοχρεωλυτικής δόσης του Δανείου έως και 100%» (όρος 4 περ.β') «μέχρι δύο (2) φορές ετησίως (ανά ημερολογιακό έτος) και μόνο για έξι (6) κατά ανώτατο όριο μηνιαίες εφαρμοσμένες δόσεις ετησίως (ανά ημερολογιακό έτος) (όρος 6) και αφετέρου (όροι 13 και 13α') «Ο οφειλέτης δύναται να ζητήσει εγγράφως με προειδοποίηση ενός (1) μηνός την μετατροπή του υπολοίπου του δανείου του

σε οποιοδήποτε άλλο νόμισμα με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν επαρκή συναλλαγματικά διαθέσιμα. Η μετατροπή, όμως, αυτή μπορεί να γίνει μετά το τέλος της περιόδου εφαρμογής σταθερού επιτοκίου». Όλες, μάλιστα, οι παραπάνω συμβάσεις χαρακτηρίζονταν από το ιδιαίτερα μεγάλο χρονικό διάστημα της διάρκειας σταδιακής αποπληρωμής του δανείου, από δέκα (10) έτη κατ' ελάχιστο, συνήθως, άνω των είκοσι (20) μέχρι, συχνά, και τα σαράντα (40) έτη διάρκειας των επιμέρους τμηματικών καταβολών. Για τη λειτουργία τους δε ανοίγονταν δύο τραπεζικοί λογαριασμοί για καθένα δανειολήπτη : ① δανειακός λογαριασμός, όπου εκταμειυόταν το δάνεισμα σε φράγκα, και ο καταθετικός λογαριασμός, όπου εκταμειυόταν το ποσό σε ευρώ και μέσω του οποίου εξυπηρετούνταν στη συνέχεια η εκ μέρους του δανειολήπτη προς την τράπεζα αποπληρωμή σε ευρώ των οφειλόμενων δόσεων. Περαιτέρω, η τράπεζα, μετά τη σύναψη των επίμαχων συμβάσεων δανείου, απηύθυνε στους δανειολήπτες έντυπη στερεότυπη επιστολή χωρίς ημερομηνία, με την οποία τους ευχαριστούσε για την επιλογή του συγκεκριμένου δανειακού προγράμματος και ανέφερε, σύντομα και γενικά, ότι επ' αυτού θα πρέπει να συνυπολογίζονται οι πιθανές μεταβολές της συναλλαγματικής ισοτιμίας του φράγκου προς το ευρώ, καθώς και ότι, σε περίπτωση αποδυνάμωσης ή ισχυροποίησης του φράγκου έναντι του ευρώ, θα επηρεάζεται ανάλογα η οφειλόμενη δόση. Με την ίδια επιστολή δινόταν στους δανειολήπτες η δυνατότητα συνομολόγησης με την τράπεζα συμφωνίας «προστασίας της δόσης». Ειδικότερα, συμφωνήθηκε ότι η Τράπεζα παρέχει τη δυνατότητα στον οφειλέτη να προστατευθεί από τις πιθανές διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ελβετικού φράγκου σε σχέση με το ευρώ και συγκεκριμένα «1α. Η προστασία καλύπτει τις 36 μηνιαίες δόσεις του δανείου (εφεξής «Διάρκεια Προστασίας»), 1β. Ο οφειλέτης καταβάλλει τις δόσεις για την αποπληρωμή του δανείου σε ευρώ με βάση την τιμή πώλησης την ημέρα καταβολής (εφεξής «τρέχουσα ισοτιμία»). Στην περίπτωση, που η τρέχουσα ισοτιμία μειωθεί σε ποσοστό πάνω από πέντε τοις εκατό (5%) σε σχέση με την τιμή πώλησης του νομίσματος χορήγησης την ημέρα της εκταμίευσης του δανείου (εφεξής «ισοτιμία βάσης»), η Τράπεζα θα περιορίζει την μείωση στο όριο αυτό (5%) (εφεξής εφαρμοζόμενη ισοτιμία). Κατά συνέπεια στην περίπτωση αυτή η δόση για την αποπληρωμή του Δανείου υπολογίζεται με βάση την εφαρμοζόμενη ισοτιμία. Ως τιμή πώλησης

του νομίσματος χορήγησης στον παρόντα όρο νοείται η τιμή πώλησης, που καθορίζεται από την Τράπεζα και αναγράφεται στον Πίνακα Δελτίου Συναλλάγματος της Τράπεζας τη συγκεκριμένη ημέρα. Κόστος προστασίας : Ο οφειλέτης επιβαρύνεται για την παροχή της προστασίας καθ' όλη τη διάρκεια αυτής με αύξηση του επιτοκίου του όρου 2 του Προσαρτήματος Ι της σύμβασης κατά 0,20%. 3α. Ο οφειλέτης αποδέχεται ρητά ότι σε περίπτωση, που η τρέχουσα ισοτιμία αυξηθεί σε ποσοστό ανώτερο του πέντε τοις εκατό (5%) σε σχέση με την ισοτιμία βάσης, η Τράπεζα περιορίζει την αύξηση στο όριο αυτό (5%). Το όριο αυτό αποτελεί το ανώτατο όριο οφέλους του οφειλέτη, που μπορεί να προκύψει από την πιθανή διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας CHF σε σχέση με το ευρώ κατά τον υπολογισμό των δόσεων του». Αυτές δε οι επίδικες συμβάσεις είναι έγκυρες συμβάσεις τραπεζικών δανείων σε αλλοδαπό νόμισμα βάσει του άρθρου 2 § 1 του ν.δ. 2415/1953, της με αριθμό 1976 της 19/25.9.1991 ΠΔΤΕ και της με αριθμό 2325 της 2/11.8.1994 ΠΔΤΕ, όπως ισχύει. Μάλιστα, η επιλογή σύναψης δανείου σε ελβετικό φράγκο από μεγάλη μερίδα δανειοληπτών της χρονικής περιόδου 2000 – 2009, εξηγείται από το ότι, από τη θεσμοθέτηση του ευρώ (τον Ιανουάριο του 1999) η ισοτιμία μεταξύ ευρώ και ελβετικού φράγκου παρέμενε σχετικά σταθερή (διακύμανση της τάξεως του 5.3%), ενώ, ταυτόχρονα το διατραπεζικό επιτόκιο LIBOR CHF (επιτόκιο αναφοράς των αγγλικών τραπεζών για ελβετικά φράγκα), κυμαινόταν διαχρονικά σε χαμηλότερα επίπεδα, από το αντίστοιχο επιτόκιο Euribor (διατραπεζικό επιτόκιο, που προσφέρεται για τις καταθέσεις μιας τράπεζας σε άλλη, σε ευρώ), με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα επιτοκιακό όφελος για τους δανειολήπτες, που δανείζονταν με επιτόκιο LIBOR CHF. Ειδικότερα, την περίοδο 2006-2009, όταν και χορηγήθηκε η πλειονότητα των δανείων σε ελβετικό φράγκο το μέσο επιτοκιακό όφελος, που είχαν οι δανειολήπτες ανήρχετο σε 1,5%, με μέγιστο το 2,95%. Το μέσο δε επιτοκιακό όφελος μειώθηκε την περίοδο 2009 και μέχρι τις αρχές του 2015 σε 0,42%. Στις αρχές του 2015 και μετά την απόφαση της Ελβετικής Κεντρικής τράπεζας να ωθήσει το επιτόκιο LIBOR CHF σε αρνητικά επίπεδα, το μέσο επιτοκιακό όφελος διευρύνθηκε ξανά στα επίπεδα του 0,77% με αποτέλεσμα να προκύψει εκ νέου σημαντικό όφελος για τους δανειολήπτες (βλ. έκθεση τεχνικού συμβούλου Deloitte, παρ. 4.2, 4.3, 4.4). Οι ανωτέρω λόγοι έδιναν συγκριτικό

πλεονέκτημα, για το συγκεκριμένο προϊόν, σε σχέση με ένα δάνειο σε ευρώ. Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι από τις αρχές του 2008 και εντεύθεν, η ισοτιμία των δύο νομισμάτων κατέγραψε μεγάλη μείωση σε βάρος του ευρώ, ο δε δείκτης διακύμανσης, η οποία είχε παραμείνει περίπου σταθερή, για τα προηγούμενα δέκα πέντε (15) χρόνια, τριπλασιάστηκε. Μάλιστα το έτος 2011, η Κεντρική Τράπεζα της Ελβετίας, έθεσε κατώτερο όριο στην ισοτιμία των δύο νομισμάτων, αυτό του 1,20 (δηλαδή 1 ευρώ = 1,20 ελβετικό φράγκο), το οποίο, όμως, απελευθέρωσε, με νεώτερη απόφασή της, τον Ιανουάριο του 2015. Αυτό δε, ακριβώς, το καθεστώς της σταθερής διακύμανσης για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως περιγράφηκε, ήταν και το περιεχόμενο ενός εκ διαφόρων διαφημιστικών προσεγγίσεων των καταναλωτών, ιδίως το 2007, εκ μέρους της τράπεζας με το εξής περιεχόμενο : «Ευέλικτο στεγαστικό Swiss ...πραγματικά χαμηλό κυμαινόμενο επιτόκιο, πραγματικά χαμηλή δόση με την ασφάλεια του ελβετικού νομίσματος...», που πράγματι ώθησε πολλούς να επιλέξουν το εν λόγω τραπεζικό προϊόν. Ωστόσο, σημειώθηκε μεγάλη ανατροπή εν συνεχεία στη λειτουργία και την κίνηση των επίδικων δανείων, αλλά και στην αντίληψη του μέσου καταναλωτή ως προς την οικονομική ποσότητα της αντιπαροχής, που εν τέλει οφείλει να καταβάλει διαψεύδοντας τις προσδοκίες του. Βασική δε αιτία αυτού ήταν η εν γένει υποτίμηση του ευρώ την τελευταία δεκαετία, έναντι των λοιπών νομισμάτων στο διεθνές οικονομικό στερέωμα και ιδίως το δωδεκάμηνο 2014-2015, που το ευρώ υποτιμήθηκε έναντι του ελβετικού φράγκου κατά 12,9 % (βλέπε έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδας 2015, κεφάλαιο Επιδράσεις από την υποχώρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ, σελ. 33 επ.). Οι επίδικες συμβάσεις, ωστόσο, δεν περιείχαν στους όρους τους και δη στους επίδικους καμία κρούση για τη βαρύτητα του συναλλαγματικού κινδύνου, που αναλάμβανε αποκλειστικά και μόνο ο δανειολήπτης. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι πρόκειται για γ.ο.σ., που αφορούν στη βασική σχέση παροχής – αντιπαροχής, εφόσον η συναλλαγματική ισοτιμία ρυθμίζει μια καθοριστική παράμετρο για τον τρόπο υπολογισμού της οφειλόμενης δόσης, διαμορφώνοντας έτσι το ύψος της κύριας παροχής (κεφάλαιο και αντιπαροχή - τόκοι), που οφείλει να εκπληρώσει ο δανειολήπτης στην τράπεζα. Πρέπει, επομένως, οι επίδικοι γ.ο.σ. να εξεταστούν ως προς την καταχρηστικότητά τους σύμφωνα με το άρθρο 4 § 2 της Οδηγίας 93/2013, κατά το οποίο «η εκτίμηση του

καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών δεν αφορά ούτε τον καθορισμό του κυρίου αντικειμένου της σύμβασης ούτε το ανάλογο ή μη μεταξύ της τιμής και της αμοιβής, αφενός, και των υπηρεσιών ή αγαθών, που θα παρασχεθούν ως αντάλλαγμα αφετέρου, εφόσον οι ρήτρες αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο σαφή και κατανοητό» (βλ. ΔΕΕ 30.4.2014 Kasler και Kaslerne Rabai/OTP Jelzalogbank, 26/12, Σκ. 49η). Η επισκόπηση των προαναφερθέντων όρων καταδεικνύει ότι αυτοί είναι μεν ~~κατανοητοί~~ ^{ενεργητικοί} από άποψη γραμματικής διατύπωσης, όμως δεν είναι σαφείς και κατανοητοί, αφού δεν αποκαλύπτουν στον «συνήθως απρόσεκτο ως προς την ενημέρωσή του καταναλωτή, που διαθέτει μέση αντίληψη κατά τον σχηματισμό της δικαιοπρακτικής του απόφασης» τον ακριβή τρόπο λειτουργίας του ως άνω μηχανισμού συναλλαγματικής ισοτιμίας, τις ιδιαιτερότητες του μηχανισμού μετατροπής του ξένου νομίσματος, καθώς και της σχέσης μεταξύ του μηχανισμού αυτού και του μηχανισμού, που προβλέπουν άλλες ρήτρες σχετικά με την αποδέσμευση του δανείου, ώστε (αυτός) να μπορεί να προβλέψει βάσει ευδιάκριτων κριτηρίων τη βαρύτητα του συναλλαγματικού – οικονομικού κινδύνου, που συνοδεύει τα επίμαχα δάνεια, ιδίως για συμβάσεις μεγάλης χρονικής διάρκειας. Επομένως, οι ως άνω όροι δεν ανταποκρίνονται στην αρχή της διαφάνειας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 § 2, 6 και 7 του ν. 2251/1994. Στο πλαίσιο, μάλιστα, της συλλογικής αγωγής, που δεν ενδιαφέρουν οι συντρέχουσες περιστάσεις της εκάστοτε συνομολογηθείσας στο παρελθόν ατομικής σύμβασης, αλλά μόνο η αφηρημένη επικινδυνότητα του όρου για το μέλλον, γίνεται αντιληπτό ότι δεν καθίσταται σαφές στον καταναλωτή ότι φέρει το βάρος τυχόν ανατίμησης ή υποτίμησης του ευρώ σε σχέση με το ελβετικό φράγκο, εφόσον η μηνιαία τοκοχρεωλυτική δόση, αλλά και το συνολικό κεφάλαιο του δανείου του εξαρτώνται όχι από μία αλλά από δύο συναλλαγματικές ισοτιμίες (τιμή αγοράς και τιμή πώλησης) και όχι ενός αλλά δύο νομισμάτων, που με τη σειρά τους συναρτώνται άμεσα με αστάθμητους οικονομικούς παράγοντες, όπως η πορεία της οικονομίας τόσο του κράτους έκδοσης του φράγκου (Ελβετία) όσο και της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και της παγκόσμιας οικονομίας, όπου απρόβλεπτα περιστατικά (όπως ο όγκος των εξαγωγών, των επενδύσεων, των πολιτικών αναταραχών, των πολέμων κ.α.) ασκούν στα ανωτέρω οικονομικά μεγέθη αποφασιστική επιρροή, ώστε να είναι εμφανές ότι ο

συναλλαγματικός κίνδυνος είναι σαφώς βαρύτερος για τον δανειολήπτη. Τα στοιχεία αυτά, τα οποία κατέχουν εν γένει οι επαγγελματίες του τραπεζικού και χρηματοοικονομικού τομέα και των οικείων κύκλων, δεν είναι κατ' ανάγκην γνωστά στο μέσο καταναλωτή, ο οποίος δεν διαθέτει τις απαιτούμενες γνώσεις μικροοικονομίας και μακροοικονομίας. Και τούτο, διότι δεν διατυπώνονται στους επίδικους δανειακούς γενικούς όρους συναλλαγών με σαφήνεια οι συμβατικές δεσμεύσεις, που αναλαμβάνει ο δανειολήπτης τόσο σε σχέση με το ύψος της δόσης όσο και του κεφαλαίου. (βλ. Γεν. Εισαγγελέα Ν. Wahl, 12.2.2014, Kasler και Kasleme Rabai/OTP Jelzalogbank, 26/13, Σκ. 30^η και ΔΕΕ, 30.4.2014, Kasler και Kasleme Rabai/OTP Jelzalogbank 26/13 Σκ. 73^η). Τούτων δοθέντων, αν και η Τράπεζα δεν μπορούσε να προβλέψει την ανατροπή της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας, εφόσον αυτή δεν καθορίζεται μονομερώς από την ίδια, αλλά επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες, (όπως από το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, τα επιτόκια, το ισοζύγιο πληρωμών, τον πληθωρισμό, τα επίπεδα τιμών, την παρέμβαση των Κεντρικών Τραπεζών, αλλά και από τις προσδοκίες του κοινού, βλ. σχετικά την από 2-12-2015 έκθεση Τεχνικού Συμβούλου Deloitte κεφάλαια 4 και 5) και ούτε (αυτή) καθόριζε την τιμή πώλησης του ελβετικού φράγκου μονομερώς και κατά απόλυτη κρίση της παρέχοντας, άλλωστε, στον δανειολήπτη τη δυνατότητα να αγοράσει ελβετικά φράγκα και από οποιαδήποτε άλλη τράπεζα, αν θεωρούσε ότι του δίδει το ελβετικό νόμισμα με καλύτερη ισοτιμία, αφού μπορούσε να αποπληρώσει την οφειλή του και στο ξένο νόμισμα απευθείας, ωστόσο, αν και είχε γνώση του αναληφθέντος κινδύνου, όφειλε στη συγκεκριμένη περίπτωση να θέσει υπόψην του μέσου καταναλωτή, που δεν διαθέτει ιδιαίτερες γνώσεις, τους νομισματικούς κανόνες, τις συνθήκες της αγοράς και το κόστος του χρήματος σε μια τέτοια, όπως η επίδικη, συναλλαγή με ξένο νόμισμα, ώστε να συνειδητοποιήσει ότι πρόκειται μεν για ένα δανειακό πρόγραμμα, αλλά με κινδύνους επενδυτικού εγχειρήματος. Αντίθετα, η τράπεζα, η οποία είχε επίγνωση του βαρύτατου αυτού συναλλαγματικού κινδύνου παρέσχε μόνο τις δυνατότητες των όρων 6 και 13 του παραρτήματος Ι, όπως ειδικότερα καταγράφηκαν ανωτέρω, με τις οποίες, όμως, ουδόλως ήρθη η αδιαφάνεια ως προς τη βαρύτητα του συναλλαγματικού κινδύνου, αφού με την πρώτη δυνατότητα προκύπτει ένας μελετημένος και εντελώς αδιαφανής για τον μη ειδικό μέσο καταναλωτή

περιορισμός της ευχέρειας του δανειολήπτη να αξιοποιήσει τις προς όφελος του μετατροπές της συναλλαγματικής ισοτιμίας, καταβάλλοντας μεγαλύτερες δόσεις, άρα αποσβήνοντας μεγαλύτερο ύψος κεφαλαίου, όταν αυτή είναι ευνοϊκή, και μικρότερες, όταν αυτή είναι δυσμενής, σε απόλυτη αναντιστοιχία με την υπέρμετρη, για τον συγκεκριμένο συναλλαγματικό κίνδυνο, χρονική διάρκεια έκθεσης του δανειολήπτη σε υπέρμετρες επιβαρύνσεις, που εκτείνονται σε βάθος 10, 20, 30 και 40 ετών. Από την άλλη, με τη δεύτερη δυνατότητα παρέχεται η ευχέρεια εκ των υστέρων στο δανειολήπτη να ζητήσει τη μετατροπή του δανείου σε οποιοδήποτε άλλο νόμισμα, άρα και σε ευρώ. Πρόκειται, ωστόσο, για πρακτική ανεφάρμοστη και άνευ ουσιαστικού αποτελέσματος, διότι εάν οι δανειολήπτες την επιχειρήσουν, η μετατροπή θα υπολογιστεί με ισοτιμία κατά την ημερομηνία της μετατροπής, δηλαδή με τη μεταγενέστερη δυσμενή για το ευρώ (ισοτιμία). Τύποις, λοιπόν, συνιστά λύση για την έξοδο των δανειοληπτών από τη δυσμενή κατάσταση, ενώ στην πραγματικότητα δεν ενδείκνυται, διότι με το εξαχθησόμενο ποσό της οφειλής σε ευρώ θα επικυρωθεί η αρνητική συναλλαγματική ισοτιμία και άρα η αύξηση του ανεξόφλητου κεφαλαίου και του ύψους των μηνιαίων δόσεων αποπληρωμής. Βέβαια η εναγομένη διατείνεται ότι ενημέρωσε μέσω επιστολής, το περιεχόμενο της οποίας αναφέρεται αναλυτικά ως άνω, επακριβώς επί του αναληφθέντος κινδύνου τους συναλλασσομένους μαζί της, παραχωρώντας τους και δυνατότητα τριετούς προγράμματος προστασίας. Αυτοί υπέγραψαν δε τις ως άνω σχετικές ενημερωτικές επιστολές, στις οποίες τους παρέιχε και σχετικό επεξηγητικό παράδειγμα, όπως, άλλωστε επιτάσσει και το υπ' αριθμ. 484/19-3-2007 έγγραφο – σύσταση της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος. Ωστόσο, εκτός του ότι οι ως άνω ενημερωτικές επιστολές, αν και υπογεγραμμένες, χωρίς, όμως, βέβαιη χρονολογία, για να κριθεί, αν πράγματι συνετέλεσαν προσυμβατικά στην σωστή πληροφόρηση περί του αναληφθέντος κινδύνου, δεν αρκούν από μόνες τους με το συγκεκριμένο περιεχόμενό τους να άρουν τυχόν αδιαφάνεια των επίδικων Γ.Ο.Σ.. Ειδικότερα, η χρήση παρελθοντικού χρόνου («ευχαριστούμε που επιλέξατε το πρόγραμμα στεγαστικό δάνειο της Eurobank σε ελβετικό φράγκο) αποδεικνύει ότι το δάνειο, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο γίνεται η ενημέρωση, έχει συναφθεί. Δεν έλαβε, δηλαδή, χώρα στο στάδιο των διαπραγματεύσεων και το αργότερο ως τη σύναψη της σύμβασης,

οπότε διαμορφώνεται η δικαιοπρακτική απόφαση του καταναλωτή (βλ. ειδικότερα άρθρο 197 ΑΚ «Κατά τις διαπραγματεύσεις» για τη σύναψη σύμβασης τα μέρη οφείλουν αμοιβαία να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη», ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 198 παρ. 1 ΑΚ «Όποιος κατά τις διαπραγματεύσεις» για τη σύναψη σύμβασης προξενήσει υπαίτια στον άλλο ζημία είναι υποχρεωμένος να την ανορθώσει» και ΟΛΑΠ 15/2007 ΔΕΕ 2007. 975· ΑΠ 1679/2008 ΝοΒ 2009. 388· ΕφΘεσ 1034/2013 Αρμ 2014. 623· ΕφΑθ 1471/2013 Αρμ 2014. 752· ΕφΠειρ 469/2009 ΤΝΠ Νόμος· ΕφΠειρ 52/2011 Αρμ 2012. 1711· ΕφΑθ 2021/2010 ΔΕΕ 2011. 86· ΠΠρΑθ 240/2013 ΤΝΠ Νόμος· ΠΠρΑθ 2856/2013 ΤΝΠ Νόμος· ΠΠρΖακυν 22/2012 ΤΝΠ Νόμος). Συνάμα δεν πληρούται και το αναγκαίο πλαίσιο ενημέρωσης, που τίθεται με την ΠΔΤΕ 2501/2002, όπως ειδικά αναλύεται στην υπό στοιχείο V μείζονα πρόταση. Η ενημέρωση δε πρέπει να αφορά ιδίως τα ακόλουθα : «σε περιπτώσεις δανεισμών με κυμαινόμενο επιτόκιο ... πληροφόρηση σχετικά με βασικούς παράγοντες, η ενδεχόμενη μεταβολή των οποίων θα επηρεάσει το συνολικό κόστος του αντίστοιχου δανείου» (άρθρο Β2 περίπτωση iv), «σχετικά με τον κίνδυνο από ενδεχόμενη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην περίπτωση δανείων σε συνάλλαγμα ή με ρήτρα συναλλάγματος» (άρθρο Β2 περίπτωση χ). Αυτές δε οι υποχρεώσεις εξειδικεύτηκαν περαιτέρω αφενός τόσο από τη Σύσταση της ΤτΕ με αριθμό 484/19.3.2007 (Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος), όσο και από την εγκύκλιο της ΤτΕ 457/23.4.2013 (Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος) σύμφωνα με τις οποίες «στις περιπτώσεις δανειακών συμβάσεων σε ξένο νόμισμα ... για τη διευκόλυνση ... της κατανόησης των επιπτώσεων στις δόσεις του δανείου από ενδεχόμενη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας ή του επιτοκίου, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να δίνουν παραδείγματα στα οποία, για τον υπολογισμό της δόσης αποπληρωμής του δανείου (κεφάλαιο και τόκοι), θα λαμβάνει : α) ως ισοτιμία τη μέγιστη τιμή της αρνητικής διακύμανσης κατά την τελευταία τριετία μεταξύ των νομισμάτων, που προσδιορίζουν την οφειλή του δανειολήπτη, β) ως επιτόκιο αναφοράς, το υψηλότερο επιτόκιο της τελευταίας τριετίας». Ωστόσο, η τακτική ενημέρωσης, που η ακολούθησε η εναγομένη, δεν πληροῦ τις ως άνω ασφαλιστικές δικλείδες, εφόσον δεν περιείχε με αποσαφηνισμένους όρους το βάρος του υπέρμετρου κινδύνου μεταβολής της

συναλλαγματικής ισοτιμίας, που συνδεόταν άρρηκτα με το ιδιαίτερος μεγάλο βάθος χρόνου των επίμαχων δανειακών συμβάσεων. Αν και η έννοια της «συναλλαγματικής ισοτιμίας» είναι πασιδηλη και οικεία στην καθημερινότητα είτε με την αγορά εισαγόμενων προϊόντων είτε ταξιδεύοντας στο εξωτερικό, ωστόσο δεν ισχύει το ίδιο, όταν συνδέεται άρρηκτα με τον τρόπο καθορισμού των δόσεων και του κεφαλαίου των επίδικων δανείων όχι μόνο για μία φορά, αλλά για μεγάλο χρονικό διάστημα. Γι' αυτό και η υποχρέωση ενημέρωσης και πληροφόρησης της τράπεζας δεν πρέπει να περιορίζεται εν προκειμένω σε μια αφηρημένη ή γενική αναφορά για τον συναλλαγματικό κίνδυνο. Πρέπει να εξειδικεύεται σε ένα πλήθος καθηκόντων, όπως ενημέρωση για τα χαρακτηριστικά και τις γνώσεις, που πρέπει να έχει ο πελάτης, για να επιλέξει ένα δάνειο σε συνάλλαγμα, προειδοποίηση για τους κινδύνους, που μπορούν να ανακύψουν, με την παράθεση, μάλιστα, παραδειγμάτων δυσμενούς εξέλιξης της συναλλαγματικής ισοτιμίας, ώστε να γίνουν εύληπτοι και κατανοητοί οι κίνδυνοι κυρίως για τον δανειολήπτη και όχι μόνο για την τράπεζα (βλ. αριθμητικό παράδειγμα χρηματοροών κατά την εκταμίευση του δανείου σε CHF και δανεισμού της Τράπεζας μέσω CIRS, όπου στο φύλλο με ημερομηνία αναφοράς 02/02/2015 αναφέρεται «...προκειμένου να γίνει αντιληπτός ο κίνδυνος, που θα διέτρεχε η Τράπεζα μας στην περίπτωση, που είχε αποφασίσει να διαχειριστεί τα διαθέσιμα σε EUR και CHF...»), ενημέρωση για δυσμενείς περιορισμούς και συνέπειες στην άσκηση των δικαιωμάτων από το δάνειο (π.χ. της πρόωρης εξόφλησης) και ενημέρωση για την απαιτούμενη ικανότητα παρακολούθησης των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Απαιτείται, μάλιστα, και ορθή πληροφόρηση κατά την προσέλευση των πελατών με γνώμονα την αρχή του υπεύθυνου δανεισμού, όπως καθιερώθηκε στην ΚΥΑ Ζ1-699/2010 (ΦΕΚ 917Β 23-6-2010). Άλλωστε, η υπογραφή και παραλαβή προδιατυπωμένων επιστολών δεν δύναται να θεωρηθεί πλήρης και ορθή εκτέλεση των προσυμβατικών υποχρεώσεων της εναγομένης τράπεζας (πιστωτικού φορέα) για επαρκή πληροφόρηση και ενημέρωση, διότι αντιστρέφει το βάρος απόδειξης της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των διαδίκων (συμβαλλομένων), που δύναται να διακυβεύσει την αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων των καταναλωτών (ΔΕΚ, απόφαση της 18^{ης} -12-2014, υπόθεση C -449/14 CA Consumer Finance SA κατά Ingrid Bakkaus, Char Bonato, Florian Bonato, σκέψεις 30-32). Πλήρης ενημέρωση

κατά τα ανωτέρω ως προς τον επίμαχο όρο δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε η υπογραφή (μαζί με τη σύμβαση δανείου) από τους καταναλωτές και τυχόν λοιπών συνοδευτικών εγγράφων, διότι δεν γίνεται ευκρινώς διαγνωστός ο τρόπος λειτουργίας της συναλλαγματικής ισοτιμίας υπέρ του ελβετικού φράγκου. Η τράπεζα, μάλιστα, αν και όφειλε, δεν αξιολόγησε τη δανειοληπτική ικανότητα του μέσου καταναλωτή κρίνοντας αντικειμενικά το βαθμό αντίληψής του σε σχέση με το αναληφθέν μέσω της χορηγούμενης προς αυτούς πίστωσης κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Αντιθέτως, παραβλέποντας την ως άνω υποχρέωσή της, που φέρει ως πιστωτικό ίδρυμα και οφείλει να μπορεί, μέσα από διαδικασίες ενδελεχούς ελέγχου, να διαπιστώνει ποιοι μπορούν να είναι αποδέκτες ανωτάτων ορίων ανάληψης κινδύνου, εν τέλει όχι μόνο δεν απέτρεψε τον μέσο καταναλωτή να λάβει το συγκεκριμένο τραπεζικό προϊόν, αλλά δεν του κατέστησε σαφείς ποιους κινδύνους αναλαμβάνει. Βάσει δε της ελλιπούς αυτής ενημέρωσης ο καταναλωτής αποφάσισε και θέλησε να δεσμευτεί από όρους, που διατύπωσε εκ των προτέρων ο επαγγελματίας (βλ. απόφαση RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, σκέψη 44). Η από θέση ασκούμενη πειθώ της τράπεζας για την ασφάλεια του «προϊόντος», ο καλλιεργηθείς ενθουσιασμός και η προσέλευση των καταναλωτών με μεμονωμένες και ασαφείς φράσεις, όπως ειδικά αναφέρθηκαν παραπάνω, δεν άφηναν περιθώρια σοβαρής ανησυχίας και ορθολογικού υπολογισμού των κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό, η τράπεζα παρέλειψε να δώσει ουσιώδεις πληροφορίες, κρίσιμες για τη λήψη σωστής απόφασης από τον μέσο καταναλωτή. Παράλληλα υπήρξε και καταχρηστική επιρροή του καλόπιστου καταναλωτή, που εμπιστεύτηκε την τράπεζα του. Μάλιστα, η εναγομένη και μετά την υπογραφή της σύμβασης δεν αποσαφήνιζε την ανάληψη συγκεκριμένου ρίσκου λόγω της μη σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας, αντιθέτως, παρουσίαζε με έμφαση και υπογράμμιζε τη φράση στο συνολικό κείμενο της ως άνω επιστολής «...και παραμένει σταθερή για όλη τη διάρκεια του δανείου...». Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ως προς το πρόγραμμα προστασίας της μηνιαίας δόσης, όπως ανωτέρω περιγράφηκε, δεν υπήρχε ενημέρωση των δανειοληπτών εκ μέρους της τράπεζας για την δυνατότητα και τους όρους ανανέωσης της εν λόγω προστασίας της μηνιαίας δόσης, ενώ ασάφεια και άρα αδιαφάνεια υπήρχε και ως προς το ότι η τράπεζα εφαρμόζε κατά την ανανέωση της προστασίας της μηνιαίας δόσης συναλλαγματική

ισοτιμία διαφορετική από εκείνη, που ίσχυε κατά την αποδέσμευση του δανείου και ειδικότερα την ισοτιμία της ημέρας ανανέωσης της εν λόγω προστασίας (ΠΠρΡοδ 35/2015, αδημοσίευτη). Άλλωστε, σε κανένα σημείο της προσφερόμενης προστασίας δεν γινόταν σαφές ότι ακόμη και αυτή η περιορισμένη προστασία αφορούσε μόνο τη δόση καθεαυτή και όχι το οφειλόμενο κεφάλαιο, το οποίο προσαυξημένο με τη ζημιογόνα για τον δανειολήπτη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας, υποχρέωνε αναπόφευκτα σε παράταση του χρόνου συνολικής αποπληρωμής του δανείου και, συνεπώς, ακόμη και υπό την ισχύ του προγράμματος προστασίας, σε συνολική καθολική επιβάρυνση του δανειολήπτη με τη συναφή εκ της συναλλαγματικής μεταβολής ζημία. Επομένως, στην ουσία καθίστατο προστασία δίχως αποτέλεσμα. Κατόπιν τούτων, η υπογραφή και παραλαβή προδιατυπωμένων συμβάσεων, η λήψη υπόψη από τους δανειολήπτες επιστολών χωρίς ημερομηνία και κατόπιν κατάρτισης της σύμβασης (βλ. παρελθοντικό χρόνο στο κείμενο των τελευταίων), η απουσία παρουσίασης ρεαλιστικού παραδείγματος διαμόρφωσης των υποχρεώσεων του δανειολήπτη στο μέλλον, ιδίως, σε περίπτωση αρνητικής πορείας του ευρώ και στο πλαίσιο μακροχρόνιων δανειακών συμβάσεων (βλ. το σχετικό παράδειγμα, που η εναγομένη παρουσίαζε στους αντισυμβαλλόμενους της με τίτλο «αριθμητικό παράδειγμα χρηματοροών κατά την εκταμίευση του δανείου σε CHF και δανεισμού της τράπεζας μέσω CIRS», καθώς και την ασαφή αναφορά στην τήρηση εκ μέρους των υπαλλήλων της Τράπεζας της υποχρέωσής τους περί προσυμβατικής ενημέρωσης μέσω και παραδειγμάτων αναφορικά με το επίδικο τραπεζικό προϊόν και τους απορρέοντες από αυτό κινδύνους στη με αριθμό 6943/24-11-2015 ένορκη βεβαίωση του Νικολάου Γκίκα ενώπιον συμβολαιογράφου) επιβεβαιώνουν την αδιαφάνεια του επίδικου όρου υπό στοιχείο 7^ο, ιδίως, όταν ο έλεγχος του όρου αυτού δεν περιορίζεται αποκλειστικά στο διατυπωμένο περιεχόμενό του, αλλά εδράζεται αξιολογικά σε μια σειρά αλληλοσυμπληρούμενων εκτιμήσεων της συνολικής κατάστασης ανισότητας των μερών και αφηρημένης επικινδυνότητας του καταχρηστικού αυτού όρου, και, συνεπώς, αναδεικνύουν την ανάγκη στάθμισης του βαθμού έντασης, με τον οποίο εμφανίζεται η επίδικη αξιολογική παράμετρος στο συγκεκριμένο πραγματικό περιστατικό. Ο επίμαχος, λοιπόν, όρος 7^ο ήταν σαφής ως προς τη γραμματική του

διατύπωση, αλλά τούτο δεν αρκεί από μόνο του για τη διαπίστωση της εγκυρότητας του, βάσει των κριτηρίων του ν. 2251/1994 και της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, καθώς υπήρχε αδιαφάνεια και δη αοριστία ως προς τις οικονομικές συνέπειες της επίδικης ρήτρας της συναλλαγματικής ισοτιμίας, ώστε να διαψευστούν οι τυπικές και δικαιολογημένες προσδοκίες κάθε μέσου δανειολήπτη, ότι, δηλαδή, καταβάλλοντας τις συμφωνηθείσες δόσεις ανελλιπώς, το ποσό της οφειλής θα μειώνεται και δεν θα αυξάνεται λόγω μεταβολής της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ και ελβετικού φράγκου. Ενόψει των ανωτέρω οι όροι 7^α §§ 2 και 3 και 9 § 1 είναι αδιαφανείς και, μάλιστα, υπερβαίνουν σημαντικά τα όρια, που τάσσονται από τις § 6, 7 και 2 του άρθρου 2 του Ν 2251/1964. Διότι διαταράσσεται σημαντικά η ισορροπία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων σε βάρος των δανειοληπτών, όταν οι επίδικοι γ.ο.σ. οδηγούν στη διάψευση της δικαιολογημένης προσδοκίας τους ως προς τη φύση της παρεχόμενης υπηρεσίας, το σκοπό και το όλο περιεχόμενο της σύμβασης. Στην ουσία, λοιπόν, (οι γ.ο.σ.) καταλήγουν να συνιστούν απροσδόκητες και αιφνιδιαστικές ρήτρες μεταβάλλοντας την εικόνα, που δικαιολογημένα είχε δημιουργηθεί στο δανειολήπτη αναφορικά με το ύψος του τιμήματος και την έκταση της κύριας παροχής – κεφαλαίου, στοιχεία, που είναι συνήθως και τα μόνα, που πράγματι εξετάζονται από το μέσο καταναλωτή κατά τη σύναψη της σύμβασης. Η ισορροπία δε αυτή κλονίζεται ιδιαίτερω, καθώς καταρρίπτεται η βασικότερη συγκεκριμένη σταθερά στο μυαλό αυτού (του μέσου καταναλωτή – δανειολήπτη) ως προς τη λήψη του δανείου, ενώ προσμένει την εφαρμογή της : ότι όσο αποπληρώνει το δάνειο, αυτό θα μειώνεται ως χρέος. Ωστόσο, τούτη η ισορροπία διαταράσσεται, καθώς οι αρνητικές μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών οδηγούν σε αύξηση του οφειλόμενου χρέους παρά τις συνεχείς και συνεπείς καταβολές προς εξόφληση του δανείου. Πέραν αυτού, όμως, οι όροι 7 α §§ 1-2 και 9 § 1 είναι άκυροι και επειδή πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 § 7 περιπ. ια', κδ' και λ' του ν. 2251/1994 (για το επιτρεπτό της σώρευσης των παραγράφων 2, 6 και 7 του άρθρου 2 του ν. 2251/1994 βλ. στην υπό στοιχείο ΙΙΙ μείζονα πρόταση). Συγκεκριμένα, η διάταξη της ια' συντρέχει, εφόσον υφίσταται αοριστία του τρόπου αναπροσαρμογής των κάθε μορφής οικονομικών ανταλλαγμάτων, που καταβάλλει ο καταναλωτής, ιδίως μάλιστα σε συμβάσεις μεγάλης

διάρκειας, όπως οι επίμαχες. Δεν αποσαφηνίζεται ότι οι δύο κυμαινόμενοι παράγοντες, δηλαδή αυτός της αναπροσαρμογής του επιτοκίου και αυτός της αναπροσαρμογής της συναλλαγματικής ισοτιμίας θα επηρεάσουν όχι μόνο τη δόση και τους τόκους, αλλά και το κεφάλαιο, επί του οποίου υπολογίζονται οι καταβολές σε ευρώ, τα οποία, επομένως, παραμένουν άοριστα. Απόρροια τούτων είναι ότι το συνολικό κόστος δανεισμού παραμένει άοριστο. Διότι, διακυμαίνεται το θεμέλιο της παροχής, δηλαδή το ίδιο το κεφάλαιο, που καλείται να επιστρέψει ο δανειολήπτης. Είναι δε το κεφάλαιο, που διαμορφώθηκε βάσει της κατά χρονική περίοδο διαφορετικής συναλλαγματικής ισοτιμίας αποσυνδεδεμένο από τον απλό κανόνα παροχής – αντιπαροχής. Κατόπιν τούτων, καθίσταται σαφές ότι πληρούνται και οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 § 7 περιπ. κδ' και λ' Ν 2251/1994, αφού ουδέποτε οι καταναλωτές κατανόησαν εις βάθος την πραγματική λειτουργία των επίδικων όρων της σύμβασης, αλλά στην ουσία αγνοούσαν την υπέρμετρη οικονομική επιβάρυνση, που θα αναλάβουν. Ειδικότερα, οι δανειολήπτες αγνοού^{αν} τον κίνδυνο του επιτοκίου, για το οποίο οι υπογραφείς συμβάσεις αναφέρουν, μόνον, ότι το επιτόκιο θα είναι κυμαινόμενο με βάση το LIBOR, χωρίς, όμως, να εξειδικεύονται οι υποχρεώσεις τους από την πιθανότητα διακύμανσης του προς τα άνω καθόλη τη λειτουργία της σύμβασης. Συνάμα, αγνοού^{αν} το συνολικό κόστος της πίστωσης, εφόσον ούτε τη σημασία της διατάραξης της ισοτιμίας μπορού^{αν} να εκτιμήσουν ούτε τη μελλοντική ισοτιμία μπορού^{αν} να γνωρίζουν. Ακόμη δε και όταν ορισμένοι εκ των καταναλωτών υπέγραψαν συμβάσεις τροποποίησης των αρχικών συμβάσεων χορήγησης δανείων σε φράγκο, προκειμένου να μειώσουν ή να αναστείλουν την καταβολή της οφειλόμενης δόσης για ορισμένο χρονικό διάστημα, ο σταθερά επαναλαμβανόμενος όρος των τροποποιητικών αυτών συμβάσεων, ότι αναγνωρίζουν «ως νόμιμο και ακριβές» το ποσό του δανείου τους, που είχε προκύψει μετά την ανατροπή της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ/φράγκου δεν αποδεικνύει ότι οι δανειολήπτες αναγνώρισαν την διαφάνεια και τη νομιμότητα των συνομολογηθέντων όρων 7 α § 2 και 3 και 9 § 1. Αντιθέτως, ^{επρόκειτο} στην ουσία για άκυρη παραίτηση του καταναλωτή από την προστασία, που του διασφαλίζει η αρχή της διαφάνειας κατά τις διατάξεις του νόμου 2251/1994, που ως εξειδίκευση της αρχής της καλής πίστης κατά άρθρο 281 ΑΚ,

συνιστούν επίσης αναγκαστικό δίκαιο. Επομένως και ο σχετικός όρος αναγνώρισης είναι άκυρος λόγω αντίθεσης του στο άρθρο 2 παρ. 2, 6 και 7 του ν. 2251/1994. Άλλωστε, και οι διατάξεις του άρθρου 2 § 7 εδ. β' και εδ. ιγ' ορίζουν ότι απαγορεύονται ως καταχρηστικοί οι όροι εκείνοι, «που αποκλείουν ή περιορίζουν υπέρμετρα την ευθύνη του προμηθευτή» και οι όροι, «που περιορίζουν τις ανειλημμένες συμβατικές υποχρεώσεις και ευθύνες των προμηθευτών». Στην προκειμένη περίπτωση η αναγνώριση συγκεκριμένης οφειλής μετά την ανατροπή της συναλλαγματικής ισοτιμίας, θα οδηγούσε σε καταχρηστικό και άρα άκυρο περιορισμό των δικαιωμάτων προστασίας του καταναλωτή – δανειολήπτη. Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ήδη στην υπό στοιχείο ΙΙΙ μείζονα σκέψη η ακυρότητα των ανωτέρω αδιαφανών ΓΟΣ δεν επιδρά στο κύρος ολόκληρων των δανειακών συμβάσεων, αλλά είναι μερική με αποτέλεσμα να καταλείπεται κενό σε αυτές. Το κενό δε αυτό καλύπτεται κατά το άρθρο 200 ΑΚ, ήτοι σύμφωνα με την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη, ενώ εφαρμογή του άρθρου 291 ΑΚ εν προκειμένω δεν χωρεί, εφόσον δεν πρόκειται για συναφή ρύθμιση (ΑΠ 374/2013 ΤΝΠ Νόμος ΠπρΚοζανης 38/2015, αδημοσίευτη ΠπρΡοδου 35/2015, αδημοσίευτη ΠπρΞανθης 13/2015, αδημοσίευτη ΠπρΑλεξανδρούπολης 26/2015, αδημοσίευτη ΠπρΞανθης 23/2014 αδημοσίευτη και ΠπρΞανθης 41/2014 αδημοσίευτη). Ειδικότερα, η ρύθμιση του άρθρου 291 ΑΚ συνιστά ρύθμιση ενδοτικού δικαίου («αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο») και καθιερώνει τη διαζευκτική ευχέρεια του οφειλέτη να εξοφλήσει είτε αυτοουσίως στο αλλοδαπό νόμισμα, είτε σε ευρώ με την τρέχουσα κατά τον χρόνο πληρωμής ισοτιμία. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι η επίδικη ρήτρα είναι απλώς και μόνο «δηλωτική» επαναλαμβάνουσα ρύθμιση νόμου. Η έλλειψη δε συνάφειας ερείδεται σε δύο βάσεις και δη, αφενός στο ότι εν προκειμένω οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι δύο και προσδιορίζονται επί τη βάσει της τιμής αγοράς ευρώ/φράγκου και της τιμής πώλησης ευρώ/φράγκου στη διατραπεζική αγορά, ενώ στη 291 ΑΚ λόγος γίνεται μόνο για μια συναλλαγματική ισοτιμία επί τη βάσει της οποίας επιτρέπεται στον οφειλέτη να εκπληρώσει στο ημεδαπό νόμισμα, και αφετέρου η ρύθμιση της ΑΚ 291, κατόπιν ερμηνείας, αφορά στιγμιαίες συμβάσεις και όχι δάνεια, όπως τα επίδικα, που αποπληρώνονται μετά από πολλά χρόνια. Τούτων δοθέντων δεν καταστρατηγείται το άρθρο 2 § 1 της Οδηγίας 93/2013

(13^η αιτιολογική έκθεση), εφόσον μάλιστα, η κάλυψη συμβατικού κενού από υφιστάμενες διατάξεις νόμου ενδοτικού δικαίου, εν προκειμένω τη διάταξη 291 ΑΚ, είναι τελολογικώς παράδοξο να εφαρμοστεί, αφού και πάλι το αποτέλεσμα θα ήταν ίδιο, δηλαδή η καταστρατήγηση της αρχής της διαφάνειας και θα εξουδετερωνόταν το αποτρεπτικό αποτέλεσμα, που ασκεί στις τράπεζες η απαγόρευση της χρήσης αδιαφανών όρων (βλ. ΔΕΕ 21.1.2015, Unicaja Banco και CaixaBank SA/Hidalgo Rueda, 482, 484, 485, 487/13, σκ 28^η, 31^η ΔΕΕ 30.4.2014, Kasler και Kaslerne Rabal/OTP Jelzalogbank, 26/13, σκ. 79^η ΔΕΕ 30.5.2013, Asbeek Brusse/Jahani BV, 488/11, σκ. 58^η και ΑΠ 1515/2013, ΤΝΠ Νόμος ΑΠ 124/2013, ΤΝΠ Νόμος ΑΠ 7/2011, ΕΛΛΔνη 2011, 468 ΑΠ 1381/2010 ΤΝΠ Νόμος ΑΠ 1287/2010, ΧρΙΔ 2011, 704). Σημειωτέον ότι στο πλαίσιο των χρηστών συναλλακτικών ηθών, ήτοι των κρατουςών αντιλήψεων του μέσου ανθρώπου ως μέλους του κοινωνικού συνόλου μέσα στα όρια των οποίων πρέπει να περιορίζεται η δραστηριότητα των δικαιοπρακτούντων, προκειμένου να θεωρείται σύμφωνη με τη χρηστή και έμφρονη συναλλακτική συμπεριφορά και της καλής πίστης, ήτοι της επιβαλλόμενης στις συναλλαγές κατά την κρίση χρηστού και εχέφρονα ανθρώπου συμπεριφοράς, η τράπεζα υπέχει αυξημένη υποχρέωση πρόνοιας και προστασίας των συμφερόντων των πελατών της, η οποία εξειδικεύεται με βάση τις ειδικές συνθήκες της κάθε περίπτωσης, κατά τα οριζόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 περί της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την παροχή υπηρεσιών και προϊόντων, ώστε αυτά να προσιδιάζουν στα χαρακτηριστικά του πελάτη. Και τούτο διότι μεταξύ τράπεζας και πελάτη δημιουργείται μια εξειδικευμένη σχέση εμπιστοσύνης και εν μέρει εξάρτησης του πελάτη, καθ' όσον η τράπεζα κατέχει ειδικές γνώσεις και ευρύτατο φάσμα πληροφοριών και οφείλει να εξισορροπεί την αρχή της προστασίας του ασθενέστερου με την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των συναλλασσομένων. Στην προκειμένη περίπτωση, συγκεκριμένα, ο δικαιοπρακτικός σκοπός των δανειακών συμβάσεων με ρήτρα συναλλάγματος και η συντρέχουσα οικονομική συγκυρία και το κοινωνικό γίνεσθαι υποδηλώνουν ότι τα συγκεκριμένα δάνεια δεν χορηγήθηκαν, για να κερδοσκοπήσει ο δανειολήπτης με τα ελβετικά φράγκα ως επενδυτής, αλλά για να χρηματοδοτηθεί με ευρώ, ως ιδιώτης ή έμπορος, επωφελούμενος απλώς του

ευνοϊκού επιτοκίου. Άλλωστε, οι δανειολήπτες δεν είναι αναμενόμενο να διαθέτουν ελβετικά φράγκα, ούτε να έχουν τη δυνατότητα τακτικών εσόδων στο νόμισμα αυτό, για παράδειγμα ως εξαγωγείς. Δεν θέλησαν, δηλαδή, αυτή καθαυτή την οφειλή σε ξένο νόμισμα, αλλά χρησιμοποίησαν το ελβετικό φράγκο σαν χρήμα – μέτρο, για τον προσδιορισμό της εκτάσεως της οφειλής τους. Ο τύπος σύμβασης, δηλαδή, που επιθυμούν να συνάψουν οι καταναλωτές δεν έχει δικαιοπρακτικό ή οικονομικό κίνητρο την επένδυση σε κινητές αξίες μεταβαλλόμενης αποτίμησης, όπως π.χ. το συνάλλαγμα. Ο συμβατικός τύπος της καταναλωτικής σύμβασης (στεγαστικού δανείου) με γνώμονα τις βάσιμες προσδοκίες και τις συμβατικές τους ανάγκες, αποβλέπει στην σταδιακή αποπληρωμή του δανείου. Με τον επίδικο γ.ο.σ., ωστόσο, επήλθε αλλοίωση του συμβατικού σκοπού και της λειτουργίας της δανειακής σύμβασης, εφόσον αυτή (η σύμβαση) δεν επιτελεί καθαρά δανειακούς σκοπούς, αλλά εμπεριέχει και επενδυτικής φύσης αποτελέσματα και οικονομικές συνέπειες. Ο δανειολήπτης συμμετέχει εμμέσως πλην σαφώς στην επενδυτική αγορά συναλλάγματος. Με δεδομένες, λοιπόν, τις ως άνω διαπιστώσεις περί των σκοπιμοτήτων, αλλά και των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, και ειδικότερα, συνοψίζοντας, το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη α) τις αρχές της συναλλακτικής ευθύτητας, τις οποίες οφείλει να τηρεί κάθε χρηστός και γνωστικός συναλλασσόμενος, καθώς και τις σύμφωνες με αυτές συνήθειες των συναλλαγών, β) το είδος, τη φύση και το σκοπό των επίμαχων συμβάσεων, γ) τα συμφέροντα αμφοτέρων των διαδίκων, δ) τις συνθήκες, που επικρατούσαν στις χρηματαγορές το επίμαχο χρονικό διάστημα, οπότε και υπογράφηκαν οι επίδικες συμβάσεις, ε) το γεγονός, πως οι καταναλωτές, ως υπήκοοι Ελλάδας δανείζονταν σε ευρώ και αποπλήρωναν σε ευρώ, χωρίς να έχουν ελβετικά φράγκα στην κατοχή τους, ζ) το γεγονός, πως η εναγόμενη δεν παρείχε ουσιαστικά κάποια χρηματοοικονομική υπηρεσία σχετική με την αγορά ή την πώληση ξένων νομισμάτων και η) τη διάταξη του άρθρου 806 ΑΚ, η οποία ορίζει πως «με τη σύμβαση δανείου ο ένας από τους συμβαλλόμενους μεταβιβάζει στον άλλον κατά κυριότητα χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα, και αυτός έχει υποχρέωση να αποδώσει άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας», πρέπει το κενό στις επίμαχες δανειακές συμβάσεις να συμπληρωθεί ώστε : Να αναγνωρισθεί ότι η οφειλή αποπληρωμής των

δανείων από τους δανειολήπτες είτε σε φράγκα είτε σε ευρώ, υπολογίζεται βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας της τιμής αγοράς του φράγκου προς την αξία του ευρώ, η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου. Κατόπιν τούτων πρέπει να γίνει δεκτός και ως ουσιαστικά βάσιμος ο σχετικός ισχυρισμός των εναγόντων περί καταχρηστικότητας αυτών των όρων και συνακόλουθα περί απάλειψής τους από τις επίδικες δανειακές συμβάσεις.

Επομένως, με βάση όλα τα προαναφερόμενα, και απορριπτομένου σχετικού προφορικού αιτήματος, καταγραφέντος στα πρακτικά της παρούσας, εκ μέρους της εναγομένης περί διενέργειας οικονομικοτεχνικής πραγματογνωμοσύνης κατά τα άρθρα 254 και 368 ΚΠολΔ, καθόσον δεν παρουσιάστηκαν στη μελέτη της υπόθεσης κενά και αμφίβολα σημεία, που να χρειάζονται συμπλήρωση και επεξήγηση και το Δικαστήριο σχημάτισε πλήρη δικανική πεποίθηση από τα προσκομισθέντα στοιχεία, πρέπει να γίνει δεκτή και κατ' ουσίαν η αγωγή ως προς την κύρια βάση της και οι πρόσθετες παρεμβάσεις.

Συνακόλουθα δε να απαγορευτεί στην εναγομένη στο μέλλον να διατυπώνει, να επικαλείται και να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές με καταναλωτές στο πλαίσιο συμβάσεων δανείων σε ελβετικό φράγκα ή με ρήτρα ελβετικού φράγκου τους επίδικους γενικούς όρους συναλλαγών. Επίσης, πρέπει να απαγορευτεί στην εναγομένη να αποκρούει την εκ μέρους των δανειοληπτών καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας € /CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €, καθώς και να απαγορευτεί στην εναγομένη η καταγγελία των συμβάσεων των δανείων, εάν οι δανειολήπτες καταβάλουν τα ποσά των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας € /CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €, ενώ οφείλει να ανέχεται εκ μέρους των καταναλωτών την καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων ή την καταβολή εξόφλησης μερικώς ή εφάπαξ του δανείου σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας € /CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €. Επιπλέον, *πρέπει* να υποχρεωθεί η εναγομένη να παραλείπει να επιδιώκει την τμηματική ή την μερική ή την ολική εξόφληση των χορηγήσεων αυτών επί τη βάση της τρέχουσας τιμής πώλησης του χορηγηθέντος νομίσματος κατά την ημέρα της

καταβολής, αλλά μόνο επί της ισοτιμίας €/CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και, σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης, να παραλείπει να μετατρέψει το όποιο προκύπτων χρεωστικό υπόλοιπο σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του ελβετικού φράγκου την ημέρα της καταγγελίας, ενώ, επιπλέον, ~~αυ~~ υποχρεώνει την εναγομένη να προβεί στο συνυπολογισμό όλων των χρεώσεων, ήτοι τόκων δόσεων αλλά και καταβολών εκ μέρους των δανειοληπτών, που έχουν γίνει κατόπιν μετατροπής του Ελβετικού Φράγκου σε Ευρώ με βάση την ισοτιμία ευρώ-Ελβετικού Φράγκου κατά τον χρόνο εκταμίευσης έκαστου δανείου, άλλως με βάση το ποσό των ευρώ που εκταμιεύτηκε και το συμβατικό επιτόκιο. Περαιτέρω, πρέπει να απειληθεί σε βάρος της εναγόμενης χρηματική ποινή ύψους 3.000 ευρώ, για κάθε παράβαση της απαγορευτικής χρήσης των εν λόγω καταχρηστικών όρων. Αναφορικά με το αίτημα για την κήρυξη της απόφασης προσωρινά εκτελεστής, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι ούτε ότι η καθυστέρηση στην εκτέλεση της απόφασης θα προκαλέσει σημαντική ζημία στους διαδίκους, που νίκησαν (908 § 1 ΚΠολΔ), συνεπώς, το σχετικό αίτημα των εναγόντων πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα πρέπει να συμψηφιστούν λόγω της δυσκολίας στην ερμηνεία του κανόνα δικαίου, που εφαρμόστηκε στην προκειμένη περίπτωση (179 και 741 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Συνεκδικάζει κατ' αντιμωλία των διαδίκων την από 4-8-2015 με γενικό αριθμό κατάθεσης 78671/2015 και με αριθμό κατάθεσης δικογράφου 828/2015 αγωγή και τις ασκηθείσες στο ακροατήριο με τις από 9-12-2015, 3-12-2015, 14-11-2015, 25-12-2015 και 3-12-2015 προτάσεις πρόσθετες παρεμβάσεις

*Διανομής, ότι κριδικη απορριπτε και
κατά τα φοινά.
Δέχεται την αγωγή και τις πρόσθετες παρεμβάσεις*

~~Από τις πρόσθετες παρεμβάσεις~~

Απαγορεύει στην εναγομένη στο μέλλον να διατυπώνει, να επικαλείται και να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της με καταναλωτές στο πλαίσιο συμβάσεων δανείων σε ελβετικό φράγκο ή με ρήτρα ελβετικού φράγκου

γενικούς όρους με το ακόλουθο περιεχόμενο ή με οποιαδήποτε διατύπωση, η οποία κατατείνει στο ίδιο αποτέλεσμα :

Α. «Εφόσον το Δάνειο ή οποιοδήποτε τμήμα αυτού έχει χορηγηθεί σε συνάλλαγμα, ο/οι Οφειλέτης/ες υποχρεούται/νται να εκπληρώσει/ουν τις εντεύθεν υποχρεώσεις του/τους προς την Τράπεζα είτε στο νόμισμα της χορήγησης είτε σε Ευρο με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του νομίσματος την ημέρα της καταβολής».

Β. «Εφόσον το Δάνειο χορηγήθηκε κατά ένα μέρος σε Ευρο και κατά το υπόλοιπο σε συνάλλαγμα, το ποσό των κάθε μορφής εισπράξεων σε εξόφληση των από το δάνειο υποχρεώσεων, σε περίπτωση αμφιβολίας, φέρεται σε εξόφληση των Ευρο και συναλλαγματικών υποχρεώσεων με την ίδια αναλογία Ευρο/συναλλαγματικής χορήγησης».

Γ. «Σε περίπτωση καταγγελίας, σύμφωνα με το αμέσως προηγούμενο άρθρο, η Τράπεζα δικαιούται να μετατρέψει το σύνολο της απαίτησης σε ισότιμη οφειλή Ευρο με βάση την τιμή πώλησης, που ισχύει κατά την ημέρα της καταγγελίας».

Απαγορεύει στην εναγομένη για το μέλλον να διατυπώνει, να επικαλείται και να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της με καταναλωτές και στο πλαίσιο συμβάσεων δανείων σε ελβετικό φράγκο ή με ρήτρα ελβετικού φράγκου ΓΟΣ, που εμπεριέχεται σε κάθε ρύθμιση οφειλής ή μείωση δόσης δανείου με το ακόλουθο περιεχόμενο «Ο Οφειλέτης με αιτία τη Σύμβαση οφείλει στην Τράπεζα ληξιπρόθεσμα ποσά ανερχόμενα σήμερα σε ποσό..... ΕΛΒΕΤΙΚΩΝ ΦΡΑΓΚΩΝ (CHF..) (εφεξής «Ληξιπρόθεσμη Οφειλή»), καθώς και το Ποσό..... ΕΛΒΕΤΙΚΩΝ ΦΡΑΓΚΩΝ (.....CHF) (εφεξής «Ενήμερη Οφειλή»). Οι εδώ συμβαλλόμενοι αναγνωρίζουν και αποδέχονται τα ανωτέρω ποσά ως νόμιμα και ακριβή».

Απαγορεύει στην εναγομένη να αποκρούει την εκ μέρους των δανειοληπτών καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας € /CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €.

Απαγορεύει στην εναγομένη την καταγγελία των συμβάσεων των δανείων, εάν οι δανειολήπτες καταβάλουν τα ποσά των τοκοχρεωλυτικών δόσεων σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας € /CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €

Υποχρεώνει την εναγομένη να ανέχεται εκ μέρους των καταναλωτών την καταβολή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων ή την καταβολή εξόφλησης μερικώς ή εφάπαξ του δανείου σε CHF στο ισόποσο τους σε ευρώ βάσει της ισοτιμίας €/CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου και χορήγησης σε €.

Υποχρεώνει την εναγομένη να παραλείπει να επιδιώκει την τμηματική, ή την μερική ή την ολική εξόφληση των χορηγήσεων αυτών επί τη βάση της τρέχουσας τιμής πώλησης του χορηγηθέντος νομίσματος κατά την ημέρα της καταβολής, αλλά μόνο επί της ισοτιμίας €/CHF κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου.

Υποχρεώνει την εναγομένη σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης, να παραλείπει να μετατρέψει το όποιο προκύπτει χρεωστικό υπόλοιπο σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του ελβετικού φράγκου την ημέρα της καταγγελίας.

Υποχρεώνει την εναγομένη να προβεί στο συνυπολογισμό όλων των χρεώσεων, ήτοι τόκων δόσεων αλλά και καταβολών εκ μέρους των δανειοληπτών, που έχουν γίνει κατόπιν μετατροπής του Ελβετικού Φράγκου σε Ευρώ με βάση την ισοτιμία ευρώ-Ελβετικού Φράγκου κατά τον χρόνο εκταμίευσης έκαστου δανείου, άλλως με βάση το ποσό των ευρώ που εκταμιεύτηκε και το συμβατικό επιτόκιο.

Απειλεί σε βάρος της εναγομένης χρηματική ποινή ύψους τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για κάθε παράβαση της απαγόρευσης χρήσης των προαναφερόμενων γενικών όρων συναλλαγών.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Κρίθηκε, αποφασίστηκε στην Αθήνα στις

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του
στις 24-05-2016 χωρίς να παρευρίσκονται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι
δικηγόροι τους.-

ο φύλλο της υπ' αριθμ. /2016 αποφάσεως του Πολυμελούς
Πρωτοδικείου Αθηνών (Τμήμα Εκουσίας Δικαιοδοσίας)

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

